

The Project Gutenberg eBook of Novelleja, by Marie Sophie Schwartz

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Novelleja

Author: Marie Sophie Schwartz

Release date: July 23, 2011 [EBook #36824]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK NOVELLEJA ***

Produced by Tapio Riikonen

NOVELLEJA

Kirj.

Rouva M. S. Schwartz

Tampereella, Emil Wesanderin kirjakaupan kustannuksella, 1885.

Nikolainkaupungissa,
Waasan painoyhtiön kustantama ja kirjapaino, 1885.

SISÄLLYS:

Sigrid
Vangin kertomus
Turhuuden lapsi

SIGRID.

Ylioppilaana tulin lastenopettajaksi kreivi W——lä, asuva eräässä
Ruotsin läntisistä lääneistä.

Kreivillä oli tytär, joka oli aikaihminen, ja kaksi alaikäistä poikaa.

Kohta minun tultuani Åkersfors'iin — niin oli kreivin kartanon nimi — matkusti neiti Köpenhaminaan, tervehtimään siellä oleskelevaa omaista.

Talvi ja kevät kului — vaan neiti Eeva ei palannut. Vasta juhannuksen aikaan oli vanhemmilla ilo nähdä kaunista tytärtään, joka poissaollessaan oli kadottanut kukoistavan muotonsa ja myös vähäsen hyvästä luonteestaan.

Minä olin silloin maailman iloinen nuorukainen, avosydämmellinen kaikille tunteille, joka teki että kohta löysin neitin olevan suloisemman, kun luvallista oli lastenopettajan huomata; mutta minä tunsin aivan hyvin sen roolin, kun meidän välillämme oli ja säilytin senvuoksi itselläni lämpöiset tunteeni.

Mutta kuitenkin ei kahdenkymmenen vuotiaana olla mestari keinossa itsiään hillitä, ja minä en ollenkaan voinut itsestäni saada pois että, niin paljon kun mahdollista oli, nauttia neiti Eeva W—n seurasta ja läsnäolosta.

Eräänä iltana, noin kolme viikkoa hänen kotiin palattuana, näin hänen aivan yksinään menevän alas puistoon.

Otin hattuni ja kävelin jälessä, tullakseni jollakulla sivukäytävällä häntä vastaan ja niinmuodoin saada, näkyväisesti, sattunaista tilaisuutta, kiittää vastaantulosta hänen kera.

Juuri kun siinä luvallisessa aikomuksessani poikkesin kapealle polulle, kuulin ääntä kahdelta keskustelevalaiselta.

Minä seisahdun erään häkin taakse ja kuuntelin; sillä minä tunsin heti Eevan äänen, joka lausui nämät sanat:

— Tyttö on niinmuodoin parantunut?

— Vallan, ja hän vaurustui niin että on oikeen lysti katsella häntä, vastasi ääni, joka kuului olevan vanhanpuolisen naisen.

— Herra Jumala, Annika, kuinka puhut; eikö se olisi ollut parempi jos lapsi olisi kuollut, Silloin olisi kaikki ollut unohdettu ja minä päässyt ilmitulon pölään.

— Hyvä pikku kultaseni, älkäätkä itkekö. Lapsi on sisään ostettu lastenkotoon ja sieltä viety maalle. Tässä on hänen nimensä ja numero.

— Mitäs luulet minun sillä tekevän?

— No niin, tallettakaa paperi, voisi tapahtua tulevaisuudessa että neiti tahtois tehdä hänelle jotakin, raukka paralle.

— Minä, tehdä hänelle jotakin; mahdotonta. Minä antaisin sillä aihetta kuiskutuksiin ja kunniani tulisi auttamatta loukatuksi.

— No, herra minun luojani, eihän neitin tarvitsisi näkyä; minä voisin saada sen tehtäväkseni.

— Sinä, vanha imettäjäni? Etkö usko että, jos jutulla olisi lapsen kanssa tekemistä, kaikki heti arvattaisiin. — Ei, Annikka, tyttö on kuollut meillen, ja paras on hävittää aina nimeen ja numeroon asti.

Minä kuulin että hän rikki repi paperin. Minä kuulin myös amman tekevän muutamia esittelyjä ja koettaa herättää hänen myötätunnetaan vähitellen; mutta silloin rupesi Eeva itkeen ja syyttämään ammaa että hän tahtois lykätä häntä häpeeseen ja onnettomuuteen; syytöksiä joita ei Annikka kestänyt, vaan lupasi ettei koskaan enään puhua lapsesta.

Tämän vakuutuksen jälkeen poistuivat he.

Minä menin sen sammallavitan tykö, jossa neiti Eeva ja hänen vanha ammansa olivat istuneet ja heittäytyin silleen, ajatuksiani kootakseni ja liikutettua sisuani tyvennyttääkseni; sillä minusta oli kuni koko puisto olisi tanssinut.

Kun olin joutunut tyvennyttää itseäni, lankesi silmäni muutamiin paperin palasiin, jotka olivat heitetyt pensaasen.

Minä kokosin ne yhteen, ja sittenkun minä, paljon vaivaa nähtyäni, onnistuin jotensakin sovittaa rypistyneet palaset, luin minä:

"Tyttölapsi Sigrid, syntynyt 1 päivä Toukokuuta 18—, tuntemattomilta vanhemmilta, sisäänostettu

lastenkotiin 20 p:nä Kesäkuuta N:o 112:la".

Tietämättä minkä tähden, pistin paperin palaset liivini taskuun.

* * * * *

Kahdeksan vuotta sen jälkeen oleskelin pohjois Uplandissa.

Minä tapailin iltasilla kävellä pitkin erästä jokea, joka juoksi läpi sen maakunnan.

Näillä kävelyilläni olin usein huomannut pienen tytön, joka istui joen rannalla ja katseli muutamia suorsia, jotka uiskentelivat kahilistossa.

Lapsi oli risasesti ja köyhästi puettu, kelmee ja muuten kituneen näköinen.

Eräänä iltana istui se pikkunen pää painettuna pieniin käsiin ja itki.
Minä puhuttelin häntä, kysyen:

— Minkätähden itket?

Hän nosti päätään ja vastasi:

— Minun on nälkä, mutta en arvaa mennä kotiin.

— Mikset?

— Kas, he aikovat myydä minut, on Kreta sanonut.

Lapsi katseli pelästyneenä ympärilleen.

Nyt vasta tutkin likemmin hänen kasvojansa ja hämmästyin niiden kauneutta.

Minusta tuntui kuin olisin ennen nähnyt nuo kasvot; — mutta missä? sitä en saanut päähäni.

— Mikä vanhempaisi nimi on? kysyin minä.

Tyttö katseli minuun ihmetteleväisesti ja vastasi:

— Ei minulla ole vanhempia.

— Ovatko kuolleet?

— Ei, Kreta sanoo ettei minulla ole koskaan ollutkaan, ei minulla ole ketään, kun välittäisi minusta ja nyt he ovat sanoneet että he myyvät minun tuolle mustalle miehelle, jolla on suuri joukko rumia eläimiä.

— Kuinka vanha olet?

— Täytin kahdeksan vuotta 1 p. Toukokuuta.

— Mikä nimesi on?

— Sigrid!

Tässä keskeytettiin me kiljuvalta ääneltä, joka huusi: Sigrid.

Lapsi vapisi ja hiipi taakseni.

— Missä se p—n kakara lienee? sanoi ääni ja suuri vaimo tuli esiin metsästä.

— Pikku Sigrid on täällä, vastasin minä; hän on näyttänyt minulle tietä.

— Niin, semmoisiin sillä saatanan elävällä kyllä on aikaa; mutta vartoo, kyllä sinun opetan, että sen kyllä muistat, ja samassa tuli hän ottaakseen kiinni lasta. Minä menin väliin ja antaen pari riksiä kiukustuneelle akalle ja muutamilla toisilla sanoilla, uhaten valittaa rovastille, jos hän lasta löisi, onnistuin tyvennyttää hänen kiukkunsa ja saada hänet hillitetyksi.

Juuri kuin hän irvistäen lupasi, ettei rangaista lasta siitä että hän on kauvan poissa, saimme kuulla jyrinän matkavaunuilta, jotka tulivat maantietä myöden pyörien.

— Riennä porttia avataksesi, eläväinen; se on se vieras vapaaherratar, sanoi akka tytölle, joka juoksi, niin paljon kuin pääsi, joutuakseen portille ennen hevosia.

Ajuri, ylpeydessään, ei luullut tarvitsevansa hiljentää kulkua, vaan antoi mennä täyttä vauhtia,

ajatellen sen vähäisen risasen elävän kyllä voivan juosta. Mutta Sigrid oli heikko lapsi ja koettaessaan että ehtiä, putosi hän hevosien eteen.

Minä riensin paikalleni; mutta samassa kuulin itkun ja vaunut pyöri pikku vaivaisen ylitsen.

Akalta pääsi kirous ja minä nostin ylös lapsen, joka oli tainnoksissa.

— Mitä se on? kysyi nuori naisääni vaunuissa, ja nuori nainen nojauntui sieltä.

Minä tunsin neiti Eeva W——n.

Eevan näkeminen, nimi Sigrid, tytön ikä, lastenkoti — kaikki toi silmänräpäyksessä muistiini puheen, kun kuulin Åkerfors'in puistossa kahdeksan vuotta takaperin. Kaikella kiukulla kun sydämeni tunsu, tätä muistaessa ja katsellen sitä pahastin runneltua esinettä, kun varmaan oli sama lapsi jonka Eeva toivoi kuolemaan, vastasin minä:

— Te olette ajaneet Sigridin ylitse.

Nimi Sigrid vaikutti että, entinen neiti Eeva, nyt rikas vapaaherratar T——, kelmeni: mutta ei muuta, hän otti muutaman setelin ja kurotti ne akallen, joka seiso vieressäni, sanoen:

— Kait se on lapsenne, ottakaat nämät lääkärin hoidoksi.

— Kiitän nöyrimmästi, armollinen vapaaherratar, sanoi akka, jonka silmät loistivat ahneudesta ja tyytyväisyydestä.

— Pikku Sigrid ei ole tuon akan tytär, vaan lastenkodin lapsi, syntynyt kahdeksan vuotta takaperin 1 päivä Toukokuuta.

— Aja! käski vapaaherratar ja vaunut pyörivät pois viedäkseen häntä johonkin loistavaan kylpylaitokseen.

Minä kannoin Sigrid'in kolarin tupaan metsässä, täällä sidon hänen haavansa, jotka eivät olleet vaarallisia, ehkä kepeitä. Minä sanon akalle, jos hän hoiti tyttöä hyvin, niin maksaisin hänelle siitä.

Minä kävin joka päivä pientä lemmikkiäni katsomassa, jonka kärsivällinen ja lempeä luonne syvästi liikutti minua. Itse toimitin hänelle maitoa ja leipää ynnä senlaatuista ruokaa, että hänen piti pian tointumaan; sillä olin päättänyt ottaa hänen pois niiltä ihmisiltä, joidenka hoidettavana hän oli ollut, siitä kun hän otettiin lastenkodista ja jotka menettelivät hänen kanssaan niin pahasti kun mahdollista.

Minä vartosin vaan hänen täydellistä parantumistansa, matkustaakseni tieheni ja viedäkseni hänen kanssani.

Päivää ennen lähtöäni menin pienen suositun luo, puhuakseni asiasta ahneen ja ryyppääväisen kolarinvaimon kanssa; mutta tupaan tultuani en nähnytkään Sigridiä.

— Missä tyttö on? kysyin minä.

— Ah, hyvä herra, hän on seurannut veljeäni, joka on keinottelija, eikä hän tule pariin kuukauteen; mutta ei herran tarvitse pelätä, että hän siellä voi pahoin, sillä minun veljeni on hyvä mies, niin että kakara siellä saa kyllin hyvää ja hauskaa.

Minä lähdin sieltä raskaalla sydämmellä, sittenkun turhaan olin uhannut ja rukoillut saada tietää mihinkä he matkustivat.

Minä turvasin nimismieheen ja rovastiin, mutta kolarin vaimo toteen näytti että tyttö vaan oli seurannut hänen veljeään, jonka vuoksi nimismies, joka tunsu veljen, piti asian vähäpätöisenä ja jätti sen siksensä, ollenkin, sittenkun muutamat naapureista olivat todistaneet, että Sigrid todellisesti oli seurannut kolarin vaimon veljeä, jonka jälkeen minua neuvottiin ettei enempi ajatella asiaa.

* * * * *

Yhdeksän vuotta sen jälkeen, kun olin jo unohtanut pikku Sigridin, menin, vähän aikaa pääkaupungissa ollessani, eräänä suvi-iltana eläintarhaan.

Afissista näin että suuri ratsuseura piti antaman suuren näyttelyn.

Minä otin piletin ja menin maneesin. Se oli väkeä täysi. Parahimmat paikat oli otettu isosimmilta (noblessilta.)

Kiikarilla katsellessani, kaikkia siellä olevia loistavia naisia, seisahtui se erääsen, hyvin loistavasti

vaatettuun, joka istui takanani.

Minä tunsin heti vapaaherratar T—n.

— Tuossa istuu vapaaherratar T—. Hän on tunnettu kauneutensa tähden ja sitä paitse hän on oikein esimerkki toisille naisille, sanoi naapurini, joka sattumalta oli vanha tuttava.

— Vai niin, vastasin minä.

Samassa alkoi näyttöleminen.

Se alkoi niillä tavallisilla keinottelemisilla. Kun nämät oli loppuneet, piti mamselli Sigridin, seitsemäntoista vuotias, tekemän useoita konstia satuloitsemattoman hevosen selässä.

Kaunis, musta hevonen tuli täyttä karkua sirkusellen, sen selässä istui nuori, tavattoman pieni tyttö.

Minä katselin hienoja, kelmeitä kasvoja, sillä aikaa kun hän antoi hevosen mennä yhden kerroksen.

Nimi Sigrid oli jo herättänyt huomioni ja minä tunsin nuorena keinottelijattaressa suosittuni kolarin tuvassa.

Sigrid teki ne enin kummalliset keinot ja sai suuret kiitokset; mutta sekä kiitokset että se vaarallisuus hänen esitellessään ei voinut elähyttää hänen katsettaan, niissä näkyi aina vaan se niin kuolettava välinpitämättömyys.

Kun hän oli lopettanut tämän osaston, piti hänen tulevassa näkymän toisen nuoren keinottelijan kera.

Nytkin kunnioitti hän itseään, siten että hän asetti ihmisen kuolevaisempaan tuskaan, siitä kuinka hänen jäsenien ja henkensä kanssa piti käymän.

Käsiä taputettiin, huudettiin hyvin, oltiin mieltyneenä, ja nyt piti Sigridin lopettaman esiintulonsa, siten että hän seisoj yhdellä jalalla kumpaisenkin hevosen selässä, jotka juoksivat täyttä karkua.

Myös tämä täytettiin katselioitten mielihyväksi.

Sigrid seisoj oikoisena hänen olkapäällänsä, käsivarret ristissä rinnalla; mutta hän seisoj siinä ainoastaan muutaman hetken; sillä toinen hevosista kompastui yhdeltä jalaltaan ja Sigrid toverinensa putosivat alas.

Toveri putosi maan päälle, mutta tyttö, jolla oli ollut korkeampi sija, heittäytyi barrieria kohti, jonka läheisyydessä vapaaherratar ja minä istuimme.

Katselijat huusivat tuskahuutoa ja toiset keinottelijat tulivat sisään ylösnostaakseen tyttöraukkaa.

Hän oli kuollut, hänen päänsä oli musertunut.

Syvimmillä ja itaraisemmilla tunteilta käännyn vapaaherrattareen ja kuiskasin:

— Teidän lapsenne on arvoltaan kuollut, kas tuossa he kantavat Sigridin ruumista. Nyt saatatten olla mieltynyt ja tyven, sillä hänellä haudataan teidän häpeänne.

Vapaaherratar tirkisti minuun, kelmeni ja nousi ylös mennäkseen pois; mutta hoiperteli ja putosi tainnuksissa takaisin paikalleen.

Kuinka pehmeä ja helläsydämmellinen hän on, sanottiin joka haaralta, kun hän uloskannettiin tainnoksissa ollessaan.

Minä ajattelin:

— Ilettävä nainen, kun uhrasit lapsesi ylpeytesi tähden. Jos sinulla olisi ollut hyvä tunne, olisi se pelastanut sinun lankeamisesta, nyt se on vaan ollut viattoman lapsesi murhaaja, sillä aikaa kun itse kävelit pää suorana maailman läpi.

Tämä kertomus on ainoastaan yksi niistä tuhansista, joita voisi kertoa niistä raukoista, kuin tulee uhrauksi vanhempiensa vikojen tähden.

Eiköön olisi aika että yleinen myötäsuojeisuus kiinnitettäisiin vähäsen enempi näihin onnettomiin lapsiin, joitten elämä on kauhea tuskan jatko aina syntymäpäivästä asti.

LOPPU.

VANGIN KUOLEMA.

Kertomus.

Eräässä jossakin Savon metsässä löytyi pieni sysi-tupa.

Se oli yksinkertainen ja sen omistaja köyhä; mutta se ympäröi seinillään sentään monta aarretta, joita rikkaan miehen huoneessa kaivataan.

Sysi-Yrjöllä oli herttainen ja kukoistavainen vaimo, ahkera ja reipas, hiljaisella luonteella ja hyvä sydän, vieläkin hänellä oli pikkuinen tytär, soma ja voimallinen, kuni lapsi, kasvatettu metsässä.

Sitä paitsi olivat molemmat puoliset onnellisia sillä rakkaudella, mikä heitä yhdisti, sillä tyytyväisyydellä, mikä täytti heidän luonteensa, sillä iloisuudella, mikä teki työn keveäksi. Se karkea leipä maistui niin äärettömän hyvältä vaivaloisen päivän tulleen, se usein enempi kuin laiha kusti nautittiin aina iloisella mielellä.

Ei milloinkaan kuultu Sysi-Yrjön eikä hänen vaimonsa valittavan onneansa eli murehtivan toimeentuloansa. Ei, he olivat kiitollisia siitä mitä Jumala heille soi, tyytyväisiä sillä vähällä, ja kun heidän mökkinsä ohitse kulki, kuului sieltä aina joku iloinen laulu. —

Kylälliset pitivät tapana sanoa, kun he tahtoivat tarkoittaa jotakin oikein tyytyväistä:

Iloinen luonteelta kun Sysi-Yrjö ja hänen vaimonsa Ingrid.

Jos pastori jonakuna suvi-iltana seisahtui heidän oven eteen ja kysyi:

— No; kuinka te voitte?

Niin Ingrid kumarsi ja vastasi koreasti hymyillen:

— Jumala siunatkoon herra pastoria, kun kysyy, kyllä me hyvin voimme, ja huonosti se olisikin muuten, kun me ollaan terveitä.

— Mutta minä olen kuullut että tulot tänä vuonna ovat olleet kehnot, voi pastori lisätä.

— Ehkä ne tulevat paremmaksi tulevana vuonna, vastasi Yrjö: ja näytti koko rikkauden kahdella neljäntäkymmenettä valkoisilla, tukevilla hampailla. Niin kauan kun leipä ei puutu meiltä ja tytöltä, emme voi valittaa, lisäsi hän.

* * * * *

Kylässä asui rikas talollinen nimeltä Sven, yleisesti kutsuttu Iso-Sven — senvuoksi — että hän oli suuri sekä vartaloiltaan että rikkaudeltaan.

Iso-Sven'illä oli yksi ainoa poika ja hänen piti lukemaan itsensä papiksi.

Se ei olisi liiaksi, arveli Iso-Sven, jos hänen Ollestansa tulisi herrasmies, kun hän itse oli niin rikas, että hän voisi ostaa koko kylän ja herraskartanon myös jos vaan tahtoi.

Olle oli hyvin oppivainen poika ja kunnosti itseään koulussa suurella ahkeruudellaan; mutta Olle arveli myös, kun hän lomamatkoina oli kotona isän ja äidin luona, että hän oli vähäisen enempi kun toiset kylän pojat ja se teki ettei hän ollenkaan tahtonut seurustella heidän kanssaan. Hän oleskeli ainoastaan herraskartanolla, jossa hänellä löytyi kaksi koulutoveria.

Kylän pojat katsoivatkin karsaasti häneen hänen ylpeytensä vuoksi, joka kerta kun hän oli kotona. Harmi kasvoi vuosittain, ollenkin, kun Ollesta pidettiin paljon herraskartanossa.

Eräänä Juhannuksena, kun Olle oleskeli kotona, olivat hänen samanikäiset kylässä päättäneet, että "kiskoa ylpeyden hänestä", niinkuin he sanoivat.

Se oli kummallista, että hän, talollisen poika kuni he, piti itsiään parempana heitä. Ei, sitä eivät kärsineet pitemmältä.

Olle oli siihen aikaan kolmentoista vuotias, iso ja voimallinen poika, kauniilla katsannolla ja rohkealla luonnolla.

Oli ehtoolla ennen juhannusta, nuori Olle oli koko päivän ollut herraskartanossa, mutta piti illalla

menemän kotiinsa, yöllä mennäkseen isänsä renkien kanssa tuomaan lehtiä.

Hän tavallisesti kulki aina metsän läpi, sillä sieltä kävi oiko polku, ja sen hän nytkin teki.

* * * * *

Vähän matkaa Sysi-Yrjön tuvasta juoksi hopeaselvä ojanen, jonka rannat olivat puettuna viljavalla ruoholla, metsä kukilla, lehtipuilla ja pensailla.

Ehtooaurinko heitti säteitään puitten latvoihin ja satakieli lauloi häiritsemätä yksinkertaista lauluaan.

Ojan syrjällä istui pieni tyttö ja pesi jalkojaan. Hän oli aivan yksinään. Koko hänen vaatetuksensa oli lumivalkoinen paita ja hame.

Hän kuletti jalkojaan sinne tänne vedessä ja hymyili veden liikutusta, minkä hän sillä tapaa sai aikaan, mutta — seisahtui väliin kuullakseen lintujen laulua.

Yhtäkkiä kuului ääni metsässä. Lapsi katsahti pelästyneenä sinnepäin, josta se kuului, sen jälkeen hiipi hän ylös ojan rannalta ja piilotti itsensä suuren pähkinäpuun taakse.

Muutaman hetken perästä tuli joitakuita kylän poikia esiin. He kulkivat pitkin ojan reunaa. Toinen oli varustettuna metsästä taitetuilla kepeillä ja seipäillä.

— Oletko siitä varma että hän illalla menee ulos renkien kera? sanoi eräs heistä.

— Olen kyllä ja sen tiedän myös että hän tulee tielle tuolla ristikossa, kulkee hän mitä tietä hyvänsä.

— Sitten piiloutumme sinne odottamaan ja sen lupaan minä että semmoista selkäsaunaa, kun hän saapi, ei kukaan ennen ole saanut.

— Kyllä, kyllä vaan, kyllä tehdään kaalia Ison-Svennin Ollesta, niin ettei hän toisten tule nenä ilmassa meitä vastaan enään, olkaat siitä varmat, minä hakkaan niinkauvan, kun käsivarsiani voin liikuttaa.

— Minä kanssa, minä kanssa, huusivat toiset.

— Sitten saa Iso-Svennin Olle sentään aika selkäsaunan. Vaikka hän huutaisi ja parkuisi kuinka hyvänsä, niin ei kukaan kuule sitä tuolla ristikossa.

He olivat nyt kulkeneet sen vähäisen pensaan ohitse, jonka taakse pieni tyttönen oli piiloutunut. Kun ei ääniä enään kuulunut hiipi hän sieltä esiin. Lapsi istui vähäiselle mättäälle ja mumisi:

— Iso-Svennin Olle saa selkäänsä. Sitten pudisti hän vähäistä päätänsä, katseella, kuni hän olisi ollut sitä vastaan.

Muutaman hetken kuluttua juoksi hän pois ojalta metsään ja Sysi-Yrjön tupaan.

Siellä ei ollut ketään kotona. Isä oli mennyt miilua katsomaan ja äiti oli ulkona lypsämässä heidän ainoata lehmäänsä.

Pikku Elsa istui kynnykselle ja rupesi itkemään. Hän ajatteli Ison-Svennin Ollea, jonka piti saaman niin paljon selkäänsä nyt, kun ei isä ollut kotona, joka olisi voinut estää sitä.

Juuri kun hän istui ja itki, kuului metsässä ääni, joka lauloi kansanlaulun. Elsa kuunteli.

Niin ei laulanut isä eikä äiti, se oli joku kylästä.

Siinä samassa tuli hyvissä vaatteissa vaatetettu poika esiin polkua myöden. Elsa katseli häntä, niinkuin hän olisi tahtonut nähdä jos hänelläkin oli keppi ja kukatiesi aikoiisi lyödä Ison-Svennin Ollea, mutta ei, hän näytti aivan ystävälliseltä.

Poika lähestyi häntä ja sanoi:

— Oletko Sysi-Yrjön tyttö?

Elsa pisti kaikki kymmenen sormeaa suuhunsa ja katseli häntä tukkansa alitse. Vastausta ei koskaan tullut kysymykseen.

Poika ei näyttänyt sillä väliäkään pitävän, vaan istui hänen viereensä näyttäen jotakin joka oli hänen kourassaan, sanoen:

— Katsos niin kaunista lintua kuin olen pyytänyt!

Lapsen silmät kiintyivät siihen vähäiseen lintuseen, joka vapisi pojan kädessä.

— Voit uskoa, minä en juossut vähää ennenkuin sain kiinni tämän, mutta nyt se on minun. Minä asetan sen häkkiin ja hänestä pitää tuleman niin kesy, että hän istuu olkapäälläni, kun herraskartanoon menen. Koko kylän pitää ihmettelemän lintuani ja kaikkein pitää puhuman Ollen kottaraisesta.

— Olle, kertoi lapsi ja katseli häntä. Et suinkaan sinä ole Ison-Svennin Olle?

— Se oli kysymys, huusi Olle, etkö minua tunne? Kaikki kylässä tietää kuka minä olen. Etkö ole kylässä käynyt, ja eikö ne ole näyttäneet sinulle Ison-Svennin Ollea, josta pitää tuleman herrasmies? —

Poika röyhkäili itseään.

— En, vastasi Elsa.

— Etkö sinä käy kirkossakaan?

— Kyllä; mutta äiti on sanonut että silloin pitää pappia katseleman.

— Mutta nyt voit katsella minua, että toisten tiedät miltä rikkaan Ison-Svennin Olle näyttää.

Poika katsahti tyttöön suurella ylönkatseella. Sen jälkeen nousi hän ylös, nikkasi tytölle, sanoen:

— Hyvää ehtoota, nyt menen kotiin, häkkiä lintuselleni toimittamaan. Minä olen kävellyt suuren matkan.

Ne monet pojat keppeineen tulivat nyt selvästi Elsan mieleen. Hän piti kiinni Ollen takista huutaen:

— Älä mene, älä mene; Sinä saat selkääsi. Sinun pitää tänne jäämän siksi kun isä tulee!

— Päästä minut, kakara, sinä saastutat hienot vaatteeni, sanoi Olle, ja tuuppasi pois Elsan. Lapsi putosi suullensa ja löi nenänsä maahan että se rupesi verta juoksemaan. Vähäinen rupesi huutamaan.

Olle, joka jo oli pari askelta hänestä, käänsi päätään katsoakseen, minkätähden hän itki ja sai nähdä että hän nousi ylös verisillä kasvoilla.

Heti kääntyi hän takaisin. Lintu pääsi irti ja Olle koetti estää veren tuloa, pois pyyhkiä kyyneleitä ja, niin hyvin kuin hän taisi, lohduttaa itkevää Elsaa.

— Olen tehnyt sinulle paljon pahaa, pikku raukka, sanoi Olle; mutta katsos, se ei ollut tarkoitukseni. Minä tahdoin vaan mennä kotiin lintuneni, ja suutuin, kun estit minua.

Näillä ystävällisillä sanoilla kääntyi Elsa ja hymyili pojalle, joka häntä auttaakseen oli irtipäästänyt linnun, kaikilla siihen kiinnitetyillä toivomuksilla.

Äiti Ingrid tuli juosten. Hän oli kuullut tytön itkun ja riensi kuulemaan mitä se oli.

Ollelta sai hän kuulla koko tapauksen. Pikku Elsa arveli että hän jo voi hyvin; mutta ei Olle ollenkaan saa menua, sillä niitä oli monta, monta poikaa, kun tahtoivat lyödä häntä.

Ei Olle kuunnellut tytön sanoja, vaan piti niitä lapsellisina loruina. Kuinka se oli mahdollista että noin pikkanen kakara voisi ymmärtää sitä jos pojat kylässä aikoivat lyödä häntä.

Senvuoksi, kun hän kerran vielä oli puhunut ystävällisesti Elsalle ja sanonut sydämmelliset jäähyväiset Ingridille, jatkoi hän matkansa kotiin.

Elsa kirkui kaikin voimin, kun hän näki hänen poistuvan. Äiti otti hänet käsivarrelleen ja koetti lohduttaa häntä, mutta turhaan.

Elsan kovin teuhatessa tuli Sysi-Yrjö, kantaen takallisen polttopuita selässään, esiin metsästä.

— Mikä tyttöä vaivaa? kysyi isä, ja taputti tyttöä.

— Isä, ne lyövät häntä! ne lyövät häntä! huusi Elsa. Muutamalla sanalla selitti Ingrid mitä oli tapahtunut ja että tyttö intti kuulleensa, kuinka kylän pojat olivat suostuneet, että varrota Ollea antaakseen hänelle selkään.

— Hm, sanoi Yrjö, se on mahdollista että työllä on oikeen. Minun tekee tosiaan mieli seurata Ollea ja katsahtaa ristikkoa miltä siellä näyttää.

Yrjö heitti puut pois ja ottaen runsaasti pitkiä askeleita poistui hän heti samalle polulle, jota Olle oli kulkenut.

Vaikka Yrjö käveli yhtä kovaa, kun joku toinen juoksee, ei hän kuitenkaan saavuttanut Ollea.

Tultuaan ristikon läheisyyteen, kuuli hän huutoa ja melua. Hän kiiruhti askeleitaan ja pian seiso i hän melupaikalla.

Kylän pojat olivat yhtä aikaa juosseet Ollen päälle ja heti ensi kohtauksessa saaneet hänen nurin. Juuri kuin he raivosti huutaen nostivat keppiään, antaakseen häntä selkään, tuli Yrjö ristikkoon. Ei kukaan niistä rajuista pojista huomanneet häntä, ennenkun hän jyrisevällä äänellä huusi heille: "Ettekö p—le viekoon häpee, onnettomat kakarat, että niin monta karata yhden päälle! Minä p—ru viekoon nitistän te kaikki!"

Kepit putosivat alas, joukko hävisi, jokainen juoksi eri haaralle.

Väkevällä miehen äänen kajulla on jotakin kauheata pojille, kun ovat aikeessa tehdä jotakin pahaa, Senvuoksi he siis lähtivät heti kypälämäkeen.

Pari heistä oli Yrjö kuitenkin saanut niskasta kiinni ja pitäen heitä, pudisti hän niitä kovasti ja löi heitä toinen toiseensa, että kun hän viimein päästi heidät irti, olivat he aivan sekaisin, että he töin tuskin voivat poistua.

Tällä aikaa oli Olle noussut ylös. Hän kiitti Yrjöä, joka siihen vastasi:

— Älä minua kiitä, kiitä pikku Elsaani. Hän taitaa olla ainoa joka tällä kertaa pelasti sinut selkäsaunasta; mutta katsos Olle, jos aina olet yhtä kankea, kun tähänki saakka, niin he kukatiesi tapaavat sinun toisten, ja siitä voit olla varma että he silloin merkitsevät sinut. Tervehdi sen vuoksi kauniisti heitä ja minua kanssa, kun yhteen tullaan kirkkomäellä, ja muista, että jos ei köyhää Sysi-Yrjöä olisi ollut, olisi nyt käynyt huonosti Ison-Sven'in ainoalle pojalle. Ylpeys on tyhmyyttä vaan, ja siitä seuraa paljasta harmia; pane se muistiin.

Sitä ja paljon muuta sanoi Yrjö Ollelle, saattaen häntä kylään. Hiljaisesti äänetönnä kuunteli Olle häntä. Tosin oli se vähäisen raskasta sen ylpeän pojan kuunnella kaikkea tätä köyhältä Sysi-Yrjöltä, jota hän oli pitänyt niin alhaisena ett'ei edes ennen tervehtinyt. Mutta Olle huomasi olevansa Yrjölle kiitollisuuden velassa, sen vuoksi oli hän ääneti ja seurasi.

Muistoon pani hän kuitenkin Sysi-Yrjön sanat, jotka vaikuttivat enempi kuin Yrjö voi aavistaakaan.

* * * * *

Juhannusaattona aamulla istui Elsa etehisessä syöden aamiaistaan.

Se muuten iloinen ja irstas lapsi oli nyt hiljaa, seuraten silmillään pientä lintua, jolle hän heitti leivän muruja.

— Mikä tyttöäni vaivaa, sanoi Yrjö, ja istui lapsen viereen. En ole kuullut lapsen laulavan ja nauravan tänäpäivänä.

Hän otti hänet polvillensa ja katseli Elsan jotenkin turvonnutta nenää, lisäten:

— Ehkä hän on kipeä, pikku Elsani?

— Ei, isä, Elsa tahtoo Ollen tänne tulevan lintuneen, sitä Elsa tahtoo, vastasi lapsi.

— Jos et saa Ollen lintua, voit saada jonkun toisen, arveli isä, ja lupasi pyydystää yhden ja tehdä häkin, jossa Elsa voi sitä pitää; mutta Elsa pudisti päätään, eikä välittänyt niistä kauniista lupauksista. Hän toivoi Ollen lintua eikä muuta.

Kun ei isä voinut luvata hänelle sitä, oli hän itkemäisillään: mutta siinä samassa huusi iloinen poika-ääni:

— Hyvää huomenta, Yrjö! ja siinä seiso i Olle iloa loistavilla silmillä.

Hienosti puettu talollisen poika kurotti käden Sysi-Yrjölle.

Elsa hyppäsi alas isän polvelta ja huusi: — "Olle, mini tahdon saada lintusi; sinun pitää antamaan se Elsalle."

— Se on lentänyt pois, pikku Elsa, vastasi Olle: ja istui alas taputtaakseen tyttöä; mutta näes, jos en voi antaa sinulle lintua, niin on minulla täällä antaa jotakin parempaa sinulle palkinnoksi siitä että

vapautit minut selkäsaunasta. Katsos tänne, saat nähdä.

Olle otti povitaskustaan muutamia kiiltäviä hopea ruplia.

— Nämät rahat on isä antanut minulle, lahjoittaakseni sinulle.

Elsa pisti sormet suuhunsa, niinkuin hän aina teki, hämmästyttyään ja kurkisti tukkansa aita suuria hopearuplia. Sittenkun hän hetkisen oli niitä katsellut, lykkäsi hän äkkinäisellä liikutuksella pois Ollen käden, sanoen itkevällä äänellä:

— Ei Elsa välitä kolikoistasi, hän tahtoo vaan lintusi!

Olle koetti koreilla puheilla ja esittelemisillä houkutella häntä että se olisi parempi jos hän ottaisi rahat, mutta Elsa, luonnon lapsi, tottunut omia oikkujaan tottelemaan, ei tahtonut kuulla sitä korvillaan.

Nyt kääntyi poika Yrjööön ja pyysi häntä ottamaan ja piilottamaan rahat Elsalle, mutta Yrjö vastasi;

— Ei, kiitoksia, sillä en ole auttanut sinua selkäsaunasta, saadakseni tyttärelleni siitä palkintoa. Elsa huomaa kyllä sen niin olevan kun pitääkin, ettei ottaa vastaan niitä rahoja. Mene sinä Olle, sanoen terveisiä Iso-Svennille, etten minä olekaan niin köyhä, että tarvitsisin lahjoja häneltä.

Olle meni surullisena Sysi-Yrjöltä. Se kiusasi häntä ettei Elsa huolinut hänen hopeastaan. Ei hän voinut tyytyä siihen että olla valassa sille köyhälle Yrjölle. Pojan ylpeyden oli vaikea tätä sulata.

Kun hän oli vähän matkaa tietä kulkenut, poistuivat kuitenkin nämät ajatukset hänestä muistaessaan että Elsa tahtoi linnun.

* * * * *

Ehtoolla juhannusaattona seisoi Sysi-Yrjön tupa tohisemassa metsässä siistinä ja hienona, havutetulla laattialla ja lehdillä ympäröityillä seinillä.

Ulkopuolella pehmeässä ruohistossa istui nuori muori Ingrid Elsan kanssa ja satoi palmikoita lapsille. Yrjö istui vähän matkaa niistä lavitsalla, likimmäisen naapurinsa, torppari Erikin kanssa, polttaen piippunysäänsä ja puhellen yhtä ja toista. Tämä oli kaunis maallinen kuva raivoavan metsän keskellä.

Yhtäkkiä kuului rohkeita ja rivakkaita askeleita joltakulta juoksien tulevalta.

Ingrid katsahti ylös ja kas, sieltä näkyi Olle tulevan täyttä vauhtia vähäinen lintuhäkki kädessään. Kun hän näki Ingridin ja Elsan, huusi hän:

— Elsa, tässä saat linnun, jonka toivot.

Pikku Elsa huusi ilosta ja otti liutuhäkin helmaansa suudellen sitä. Hän oli aivan kun sekaisin ilosta. Ollen silmät loisti vähäisen ilosta, ja kun hän hetken kuluttua palaisi kotiin, tunsu hän itsensä onnellisemmalta kun ennen, sillä se oli ensikerran kun hän teki jotakin, jolla oli tarkoituksena toisen ilo.

Siitä illasta Olle aina kulki herraskartanoon sitä tietä, joka kulki Sysi-Yrjön tuvan ohitse. Usein viipyi hän koko tiiman ja leikki Elsan kanssa, joka aina silloin toi esiin häkin, jossa linturaukka oli vangittuna. Näistä kolmesta oli tämä se onnettomampi ja sentään matkaansaattoi se niin suurta iloa Elsalle.

Tuskallisilla koetuksillaan päästäksensä ulos häkistä, hyppäsi lintu häkin seiniä vastaan siksi kun hän vihdoin väsyneenä putosi pohjalle josta hän pelästyneenä heitti surullisia katseita ympärilleen.

Elsa poimi ruohoja hänelle, puetti häkin kukkaisilla, antoi hänelle sokeria ja istui päivät läpitse, jutellen lemmikkinsä kanssa, mutta kaikki tämä ei sentähden voinut tuottaa hänelle lohdutusta kadotetusta vapaudestaan. Onneksi Elsalle, ei hän ymmärtänyt, kuinka paljon tuskaa hänen ilonsa matkaan saattoi tälle eläin raukalle.

Lintu ja Olle olivat hänen suurin ilonsa. Muutama päivä kului myöskin ettei mikään häirinnyt hänen lapsellista iloansa.

Eräänä kauniina aamuna, kun Ingrid oli pukenut Elsan vaatteesen ja sitonut huivin hänen päähänsä, juoksi Elsa lintuhäkin luo, joka riippui ulkopuolella tuvan ovea.

— "Hyvää huomenta, pikku lintunen!" huusi hän suositulleen.

Ei mitään pelästynyttä lentämistä kuulunut vastaukseksi häkistä. Hän kurotti nyt käsiään, ottaakseen sitä alas ja antaakseen ravintoa vangille. Kun hän oli saanut vähäisen vankilan käsiinsä, ja katsonut sinne, makasi lintu lattialla.

— Minun pikku lintuni, miksi makaat niin hiljaisesti? huusi Elsa, istui maahan suuren puun ääreen ja aukasi häkin oven. Lintu putosi hengettömänä ulos häkistä. Kyyneleet tulvasivat Elsan silmistä. Hän itki katkerasti, hetki hetken perästä surullisesti katsellen kuollutta lintua. Mitä enempi hän katseli sitä, sen katkerammaksi muuttui itku.

Pikku Elsa oli aivan yksinään siinä suuressa metsässä, sillä äiti oli mennyt kylään ja isä oli lähtenyt viemään puita miilulle.

Ei löytynyt siis ketään, joka ystävällisellä sanalla olisi lievittänyt sitä tuskaa, kun esine hänen suurimmasta ilostansa nyt oli vaikuttanut.

Kauan oli Elsa istunut ja itkenyt, kun hellä miehen ääni hänen takanaan lausui seuraavat sanat:

— "Mitä varten itket niin kovin lapseni?"

Pelästyneenä katsoi metsän tyttö ylös. Siinä seisoj mies puettuna mustiin vaatteisiin. Hän katsoi ystävällisesti lapseen.

— Lintuni on kuollut, änkytti Elsa, joka tunsu pastorin. Hänellä oli tapa joka sunnuntai niiaa hänelle kirkkomäellä.

Pappi otti ylös linnun ja sanoi:

— Lintusi on paljon onnellisempi nyt, kuin silloin koska sinä pidit vankina sitä tuossa häkissä. Vangin kuolema on aina onnellisin, mitä hänelle voi tapahtua, sillä sen kautta hän saa vapauden. Lintu tässä varmaan on tuntenut itsensä onnettomaksi.

— Ei, Elsa antoi hänelle sokeria ja piti hänestä paljon, sanoi lapsi.

— Mutta kaikki se ei voinut lohduttaa häntä siitä ettei hän saanut lentää ympäri metsässä. Sinun ilosi on ollut syynä vangin kuolemaan, älä sentähden kadehti häntä.

Elsa tirkisti pastoria. Se näytti siltä kun hän ei olisi ymmärtänyt häntä. Pappi jatkoi:

— Etkö pitäisi sitä hyvin ikävänä, jos vanhempasi sulkisi sinut huoneesen, etkä koskaan saisi juosta vapaassa ilmassa?

— Kyllä, Elsa suuttuisi silloin kovin.

— Sinä et sentään ole saanut siipiä, jotka kannattaisivat sinua avarassa ilmassa, kuin linnuilla on, ja sentään pitäisit sen ikävänä ettei saada pitää vapautta; kuinkas luulet linnun tunteneen sen?

— Mutta ei Elsa kuule olleensa paha linnulle, sillä hän ei ollut paha, keskeytti hän.

— Sen tiedän pikku lapseni. Sinä olit niin hyvä, kun ymmärsit, mutta ymmärtämättömyytesi on tehnyt, että ilosi maksoi hänelle monta tuskaa. Ole sen vuoksi tyytyväinen, kun kuolema on lopettanut hänen tuskansa.

Elsa pyyhki pois kyneleet, otti linnun ja suuteli sitä, sanoen:

— Sinä pikku lintu raukka, sinulla on ollut niin ikävä! Elsa olisi kyllä päästänyt sinut ulos, jos olisit elänyt ja hän tietänyt, että olit murheissasi. — Nyt pitää sinun antaman hänelle anteeksi.

— Se on kyllä antanut sinulle anteeksi ja on onnellinen nyt, kun Jumala aukasi hänelle häkin, sanoi pastori.

* * * * *

Ehtoopäivällä tuli Olle. — Sittenkun Elsa kyynel silmissä oli jutellut mitä pastori sanoi linnun kuolemasta, asetettiin se pieneen oksista palmikoituun laatikkoon ja kaivettiin maahan suuren puun viereen, jonka runkoon Olle riipusteli Elsan pyynnöstä:

"Tässä lepää Elsan vanki."

Monta päivää kului ennenkuin Elsa sai iloisen luonteensa takaisin. Se ainoa, joka voi hänen surunsa poistaa, oli Olle.

Niin kului kesä, eräänä kauniina päivänä Olle tuli sanomaan Elsalle että hänen piti lähtemän kouluun.

Elsa itki katkerasti, kuni silloinkin kun lintu kuoli ja kun Olle oli poissa, oli se vähänen tyhjä häkki, hänen rakkahin ystävänsä. Joka aamu otti hän sen alas seinästä ja puetti sen kukkaisilla, pani

sokerimuruisia sen pohjalle; sillä, sanoi hän, pikku lintuseni voi yöllä tulla haudasta ja silloin tarvitsee hän ruokaa. Häkin ovi oli aina avoinna.

Eräänä aamuna, Elsan ulos tullessa, istui pieni lintunen häkissä, noukkien sokeri- ja leivänmurusia. Kun se oli syönyt tarpeeksi, lensi se pois; mutta puolipäivän aikaan näkyi se taasen.

Vähäinen varpunen, kun joka päivä löysi leipää ja sokeria häkissä, tuli sinne joka kerta kun nälkä oli, mutta lensi sitten pois, iloitakseen vapaudestaan.

Elsan tyytyväisyys palasi nyt vallan täydellisesti. Talveksi rakensi varpunen itselleen pesän räystäään alle ja Elsa varusti ruoalla, jonka hän aina pani häkin pohjalle, minkä hän aina aamusilla ripusti ulos.

* * * * *

Vuodet kuluivat. Elsa kasvoi vapaana ja iloisena, honkien ja koivujen keskellä. Vähäinen lintuhäkki oli aina vaan hänen ilonsa ja piti paikkansa tuvan oven viereisyydessä. Joka päivä nähtiin Elsan panevan leipää ja ryyniä häkin pohjalle, jonka hän talvella kaunisteli kuusen oksilla ja kesäsin kukkaisilla ja ruohoilla.

Ei yksi, kun monta lintua tuli sinne syömään ja iloittamaan Elsaa, jonka suurin ilo oli ne lentävät ruoka-vieraat.

Niin oli aika mennyt eteenpäin. Lapsesta oli tullut sokea ja soma neitsy, ja Sysi-Yrjön Elsa oli, silloin kun hän kirkkomäellä näytti itseänsä, esine, johonka kaikkien silmät kiintyivät.

Elsa oli lukenut ripille pastorin edessä ja kauniisti muisti hän, että se oli pastori, joka lohdutti häntä silloin kun pikku lintu kuoli. Hän pani myös hänen sanansa muistiin, ja harvoin on kristillisellä papilla ollut oppilaana joku, joka enemmän kun Elsa hartaudella ja lämpymyydellä kuuntelee hänen oppiaan.

Iloinen ja vapaa, silloin kuin hän oleskeli metsässä ja maalla, oli hän jumalinen ja hiljainen, kun hän astui temppeliin eli rukoili Jumalaa.

Elsa oli sitä paitsi voimallinen ja kelpo tyttö, työskenteli ahkeruudella, terveellä luonteella ja kun päivän työt loppuivat, istui hän suvi-illoilla puun vieressä, jonka runkoon Olle oli riipustanut sanat:

"Tässä lepää Elsan vanki."

Välistä tapahtui, että torppari Eerikin Kalle, roteva nuorukainen, muutamia vuosia vanhempi Elsaa, istui hänen vieressään ja jutteli iloisesti.

Kalle auttoi Yrjöä miilulla, jotta hän joka päivä näki ja tapasi Elsan. Niin oli aika kulunut ja Elsa täyttänyt seitsemäntoista vuotta.

* * * * *

Kesä loisti taasen kauneudessaan. Oli kaunis ilta. Päivän työ lopetettu. Yrjö poltti piippuaan, istuen lavitsalla ulkopuolella tuvan ovea, tavaten erästä sanomalehteä, jonka hän oli lainannut kylästä ja joka oli vähintäkin kolmen kuukauden vanha.

Suuren puun alla löydämme Kallen ja Elsan, jutellen tanssi-huveista, jotka piti tuleman ensi sunnuntaina, ja Elsa arveli ettei hänen pitänyt antaman tätäkään tanssia Kallelle.

— Ja sen sanon sinulle Elsa, etkö lupaa että saan pyöritellä sinun kanssasi, niin... "Saat tehdä sen toisten tyttöjen kanssa," keskeytti Elsa nauraen.

Vaikka kasvanut metsässä ja aivan tietämätön kaupunki-elämästä, tiesi Yrjön tytär sentään, enempi kuin pitäisi, että hän oli kauniin tyttö koko kylässä.

— Se oli kummallista, selvitti Kalle, mutta ei se ollut sitä, kun aivoin sanoa, vaan tiedän uutisen, jonka mielin puhua sinulle. Nyt pääset sitä kuulemasta.

Elsalla oli se vähäinen vika, että hän oli utelias ja kellä ei sitä vikaa olisi? saadakseen tietää mitä Kalle tiesi, lupasi hän tanssia Kallen kanssa kolme tanssia eikä antaa Pentti Olson'ille, joka pidettiin kauniina poikana, yhtäkään ainoata.

Kun tämä sovinto oli tehty, sanoi Elsa aivan levottomasti:

— No, Kalle, esiin uutisella.

— Tiedätkö, Ison-Svennin Olle on tullut kotiin.

— Onko Olle tullut kotiin, huusi Elsa? Voi! minulla on niin hauskaa!

— Luulen tulleesi oikein iloiseksi siitä uutisesta, sanoi Kalle ja katsoi karsaalla mielellä Elsa.

— Niin Kalle, niin tulinkin. Sinun pitää tietämän, että sitten on kokonaista kuusi vuotta kulunut kun Olle oli kotona. Se on hauskaa saada nähdä häntä. Hän on aina pitänyt minusta, jo siitä asti kun olin pikkainen, ja hän antoi minulle tuon.

Elsa osoitti lintu häkkiä.

— Rakas Elsa, ei hän sinua enään muista. Hänestä on nyt tullut oikea herrasmies ja haukutaan magister Olof Svenssoniksi.

— Mitä sitten? kun hän viimeksi oli kotona, oli hän ylioppilas ja hänellä oli valkoinen lakki. Mutta se ei estänyt häntä minua tervehtimästä? Olle tulee kyllä, sen tiedän varmaan.

— Siinä sinulla on oikeen, Elsa! rakkahin Elsa! huusi ilonen ääni hänen takanansa.

Elsa hyppäsi ylös, ja kas — siinä seiso i hänen edessään eräs herra, mustalla tukalla ja huuliparralla, hienoilla vaatteilla ja iloisilla silmillä. Hän kurotti molemmat kätensä Elsa kohti, sanoen sydämellisesti:

— Hyvää päivää, Elsa. Miten sinä olet tullut suureksi ja kauniiksi!

Sitten paiskasi hän ystävällisesti kättä Elsan ja Kallen kanssa. Josko Olle oli vielä ylpeä, sitä ei kuitenkaan huomattu nyt hänen käytöksestään.

Ensi pyhänä oli hän kanssa tanssissa ja pyöritti kovin tyttöjä, kumminkin enimmän Elsa, joka oli kauniimpi ja iloisempi kun ennen. Kalle raukka näytti surulliselta, mutta oli vaiti. Ei hän tahtonut häiritä Elsan iloa. Se oli hänen kanssaan, kuin Elsan vähäisen linnun kanssa; Kallen tuskalla osti Elsa ilonsa.

* * * * *

Suvi kului ja Olle viipyi kotona — ehkä hän ainoastaan oli aikonut viipyä muutaman viikon. Että se oli Elsa, jonka takia Olle viipyi, se huomattiin heti, sillä iltasilla käveli hän Yrjön kotiin ja vietti ehtoonsa jutellen Elsan kanssa.

Kerran oli Yrjö sanonut hänelle:

— Älä käy ja sekoita tyttöni päätä, sillä hän ei sovi hienolle herralle.

— Siitä tulee oivallinen papin rouva, sanoi Olle nauraen, ja tuli taasen toisena päivänä.

Ingrid ei sanonut mitään. Hän ajatteli: Jos Olle tahtoo tehdä Elsan vaimokseen, tapahtukoon se Jumalan nimessä.

Eräänä iltana, kun Olle tuli kotiin Elsan luota, istui Iso-Sven portailla poltellen piippua.

— Mistä rakas poika tulee? (Sven ei milloinkaan kutsunut Ollea muuksi kun pojaksi, eikä milloinkaan nimeltä, ei nytkään vaikka hänestä oli tullut oppinut maisteri).

— Minä tulin Sysi-Yrjön Elsan luota, vastasi Olle ja istui isän viereen.

— En ymmärrä mitä sinun on sen kanssa tekemistä, enkä juuri paljon pidä siitä, jatkoi Sven, kääntäen piippuaan.

Hän ikäänkuin vähän karttoi Ollea, kun siitä oli tullut jo niin oppinut mies ja maksanut isälle niin paljon rahaa.

— Sen tarttee isän sentäänkin tietää, että minä rakastan Elsa, ja arvelen, että hänestä jonakuna päivänä tulee minulle vaimo, vastasi Olle.

— Ottaisiko Iso-Sven miniäkseen Sysi-Yrjön tyttären! huusi Sven. Ei, me viivymme siinä asiassa. Korkeammalta se täytyy tulla. Ei hän ole nainen herrasmiehelle, ainakaan semmoiselle kun minun poikani on.

— Mitä hän ei ole, voi hänestä tulla, ja nyt se on päätetty minun ja Elsan välillä, että hänestä tulee omani. Minä arvelen, että Ison-Svenin poika on tarpeeksi rikas, että hänen isänsä antaa hänen ottaa vaimokseen, kenenkä hän tahtoo. Ja jos niin vaaditaan, voi isä kyllä antaa miniälleen kasvatuksen, että hän sopii pojallensa. Ei löydy monta isää, jonka rikkaudellaan sopisi tehdä se.

Olle oli koskenut isäänsä hänen heikolta puoleltaan, nimittäin hänen turhamielisyydestään rikkaana

ollen. Hänen halunsa näytti, että hän rahoillaan saattaisi tehdä sitä, mitä ei muut pitäjässä voisi tehdä.

Kun oikeen todenmukaisesti oli keskusteltu isän kanssa, tuli Iso-Sven tosiaankin siihen päätökseen, että hän suostui ottamaan Elsan poikansa vaimoksi ja että Iso-Sven itse piti menemään puhumaan Yrjön kanssa. Sven esitteli Yrjölle, että saada lähettää Elsa kaupunkiin, johonkin oppilaitokseen, jossa hän oppisi kaikellaista, kun maisteri Svensonin vaimon täytyisi osata.

Sysi-Yrjö antoi luonnollisesti myönnytyksensä, kun hän kuuli että Elsa ennen oli antanut sydämensä Ollelle.

Syksyllä piti Elsan jättämän vanhempiensa kodin.

Illalla ennen matkustustansa kotoansa, sanoi Kalle Elsalle.

— Hyvästi, kaikkein rakkahin Elsa: niinkuin minä sinua rakastan, en minä koskaan rakasta ketään muuta, ja sen vuoksi jos ei sinun hyvin käy poissa kaupungissa ollessasi, niin muista että täällä kotona löytyy sydän, joka lyö uskollisesti sinun tähtesi.

Elsa asetettiin rouva X~--n kouluun C. kaupunkiin. Hän sai alottaa kirjoittamisella, proderamisella, piirustuksella ja monella muulla kauniilla työllä, joista ei hänellä ennen ollut aavistustakaan.

Ehtoisin tuli Olle häntä tervehtimään, puhui kuinka paljon hän rakasti häntä ja kuinka iloiseksi hän tulisi, kun Elsasta tulee sivistynyt nainen; mutta sillä niin kutsutulla sivistymisellä kävi kehnosti.

Elsa edistyi aivan vähän. Tämä ostettiin kuitenkin aivan kalliisti, sillä ilo katosi metsän tyttäreltä, joka nyt istui suljettuna aamusta ehtoosen vähäisessä, somassa huoneessa, jonka Olle oli antanut kaunistaa kaikin tavoin. Posket vaalenivat ja silmät kadottivat loistonsa. Hänen hymynsä oli surullinen ja hänen onnensa oli kadonnut. Hän toivoi ulos häkistä.

Elsa toivoi saada palata metsään, isänsä mökkiin, vapauteen; mutta hän oli vaiti ja riiteli tahtoansa vastaan, ettei olisi murehdittanut Ollea. Hänkin oli tullut hänelle vieraaksi, sillä hänen ajatuksensa ei ollut Elsan, ja välistä oli, kun hän ei olisi ymmärtänyt Ollea. Lopullisesti oli sielun hiljainen tuska koskenut ruumiiseen. Elsan täytyi ottaa vuoteen turvakseen.

Kova kuumetauti ja vaarallinen rintakipu oli, kolme kuukautta oltuaan kaupungissa, katkaissut sen voimallisen tytön terveyden.

Olle oli tuskissaan. Kaupungin parhaimpiin lääkäriin turvattiin, mutta se ei voinut mitään.

Lopullisesti sanoi yksi heistä:

— Nyt ei enään ole muuta keinoa, kun viedä hänet kotiin omaistensa luo.

Olle teki niin. Enempi kuolleena kun elävänä palasi Elsa köyhään vanhempainsa kotiin, mutta kun hän sai nähdä sen matalan asunnon, ympäröitynä korkealta havumetsältä, itki hän ilosta ja, kääntyen Olleen, kurotti hän kätensä hänelle, sanoen:

— Kiitoksia Olle, sinä olet antanut minulle vapauteni. Jos minun olisi täytynyt enemmän aikaa elää häkissä tuolla poissa, niin olisi minun kanssani käynyt, kuni lintuseni; siitä olisi tullut vangin kuolema.

Elsa palasi nyt elämään ja terveyteen.

Ne kalpeat kasvot kukoistivat uudestaan, silmät rupesivat loistamaan ja huulet hymyilemään; mutta kun Olle puhui rakkaudestaan ja heidän tulevaisuudesta, niin pudisti Elsa päätään sanoen:

— Se on minun kanssani, niinkuin linnun metsässä, minä sovin ainoastaan sille. Minä kuolisin toivosta vapauteen, ja siihen yksinkertaiseen elämään, joka on tullut minulle rakkaaksi; ja sinä Olle huomaat kyllä piankin, että Elsan yksinkertaiset vaatimukset ja tavat eivät sovellu sinulle ja sinä et tyytyisi minuun. Ei, yhtävertaiset lapset sekä leikit parahin.

Syksyllä matkusti Olle taasen kaupunkiin.

Elsa itki hänen mennessä, mutta ei tahtonut seurata häntä.

* * * * *

Elsan poissa ollessa oli Kalle hoitanut vähäistä lintujen ravintolaa, niin, että huoneen oven ympärillä lenteli lintuja parvissa ja hyppelivät ulos ja sisälle auki olevasta häkin ovesta. Heillä oli koto siellä, mutta koto, joka ei poistanut heiltä vapautta.

Vuosi kului. Elsa kukoistui ja metsän kaiku saneli hänen laulujansa. Hän oli palannut vanhoin

tapoihinsa ja töihinsä. Hän oli tyytyväinen ja onnellinen.

Kalle auttoi aina eteenkinpäin Yrjöä ja ehtoisilla kisaili hän Elsan kanssa; mutta jos hän silloin tuli sanoneeksi, että hän sydäimestä rakasti Elsaa, niin vastasi hän:

— Älä puhu semmoisia joutavia minulle. Niin kauvan kuin ei Olle ole antanut minulle takaisin sanaani, en tahdo kuulla senlaatuista puhetta.

Keväällä tuli Olle taasen. Hänen ensimmäinen käyntinsä oli Elsan luo. Hän puhui ystävällisesti ja iloisesti hänen kanssaan ja näytti tyytyväiseltä, kun hän huomasi, että Elsa oli tullut terveeksi ja tyytyväiseksi: mutta ei sanaakaan rakkaudesta kuulunut hänen huuliltaan.

Hän oli ruvennut rakennuttamaan uudistaloa metsään, ei kaukana Yrjön tuvasta. Siitä piti tuleman suviasunto, sanoi hän.

Kun hänen piti syksyllä poislähtemän, tuli hän eräänä aamuna Elsan luo ja pyysi häntä seuraamaan itseään mäelle. Siellä he istahtivat ja Olle sanoi:

— Sano minulle nyt todellisesti, Elsa, kumpaako sinä enemmän rakastat, minua vai Kallea?

— Se on niin erilaatusta kun minä tunnen teistä, vastasi Elsa, punehtuen. — Kalle on minun vertaiseni, menestyy metsässä miilun ääressä ja yksinkertaisuudessa, niinkuin minäkin. Me rakastamme samaa työtä, samaa elämää, ja voimme puhua kaikista näistä toinen toisemme kanssa. Sinä taasen, Olle, olet niin oppinut, et sinä löydä ihanuutta myrskyisessä metsässä, et hauskuutta köyhässä olemisessa ja sen vuoksi olet sinä minusta, niinkuin korkeampi, parempi olento; sinä et ole vertaiseni.

— Enkä siis voi tulla sinulle mieheksi.

— Ei, Elsa kurotti hänelle kätensä, lisäten: mutta niin kauvan kun et sinä pidä kenestäkään toisesta, ei Elsa mene naimiseen.

— Ei niin, Elsa. — Sinä olet vapaa, ja minä olen tästä lähin veljesi, — ja sinä, sinä pidät minut aina paraana ystävänäsi.

— Sen teen niin kauvan kuin elän.

— Kiitoksia siitä, ja nyt, Elsa, jos sinä rakastat Kallea, niin valmista minulle se ilo, että tulevana vuonna, kun olen papiksi vihitty ja tulen tänne, saan lukea siunauksen sinulle ja Kallelle.

* * * * *

Seuraavana vuonna ei Olle tullut, niinkuin tavallisesti, juhannusaikaan, vaan kirjoitti ettei hänen pitänyt tuleman ennen syksyä, jolloin hän toivoi uudistalonsa olevan valmiina; ja kun hän oli kuullut ettei Elsan ja Kallen häitä pitänyt vietettämän ennen joulua, voi tapahtua että hän viipyisi siksi.

Jouluna oli paljon tekemistä Ison-Svennin talossa.

Hän vartosi poikaa kotiin, pappismiehenä.

Sitä paitsi oli Sven päättänyt, että, vaikka olisi mikä hyvään esteenä, niin ei Elsan häitä saa viettää muualla kun hänen luonaan.

Totta puhuaksemme, täytyy tunnustaa, että Sven oli hyvin tyytyväinen siitä, ettei Sysi-Yrjön tyttärestä tullut hänelle miniää ja siitä ilosta tahtoi hän oikeen kunnioittaa häntä.

Tapaninpäivänä vihki Olle aivotun morsiamensa Kallen kanssa.

Se oli ensimmäinen toimitus, jonka Olle pappina toimitti.

Hänen äänensä oli tyven ja lempeä, kun hän heille luki siunauksen, eikä kukaan voinut havaita sen nuoren papin otsalla edes varjoakaan.

Iloisena tanssi hän ringissä, kun ruunu tanssittiin morsiamelta; ja kun morsiusparin piti menemän kotiin Yrjön mökkiin metsässä, jossa paras huone oli tehty morsiushuoneeksi, seurasi Olle kanssa. Hän ajoi itse morsiusparin rekeä. Kun hän tuli uudistalonsa kohdalle, seisahtui Olle ja huusi toisille että heidänkin piti seisahtuman. Sen tehtyä pyysi hän kaikkia tulemaan sisälle juomaan morsiamen muistoa.

Koko joukko astui siihen suureen ja somaan tupaan, jossa kaikki pienemmästä suurempaan, mikä kuuluu huonekalustoon, oli uutta ja hyvää. Olle vei heidät kahteen kauniiseen, uusilla huonekaluilla varustettuun kamariin. Sitte lähestyi hän kolmatta ja ottaen kiinni Elsan kädestä, sanoi hän pehmeällä äänellä:

— Pitääkö Elsa tästä vähäisestä kodista?

— Niin Olle, täällä sinun on hyvä olla.

— Ei minun, vaan sinun. Tämä on se morsiuslahja jonka minä sinulle annan. Ota se muistoksi Ollelta. Ynnä tätä, seuraa maata tarpeeksi kyllä teitä elättämään. Ja nyt, minun pikku kesytön lintuni, ole onnellinen tässä avonaisessa häkissä, keskellä metsää, sitä toivoo ystäväsi Olle.

Hän avasi morsiuhuoneen oven, suuteli Elsaa otsalle ja poistui äkkiä.

Eiköhän Elsa nytkin ostanut onneansa toisen kärsimisellä.

* * * * *

Kymmenen vuotta sen jälkeen tuli Olle seurakunnan kirkkoherraksi.

Hän oli kelvollinen pappi, kävi usein Elsan luona ja näki että hän oli tyytyväinen ja onnellinen. Itse oli hän naimata.

Kun hän kuoli, lahjoitti hän omaisuutensa kouluhuoneuksen rakentamista varten.

LOPPU.

TURHUUDEN LAPSI.

Leski vapaaherratar Klenkrona kuului niihin naisiin, jotka sydäimestä rakastavat ylellisyyttä ja loistavaa elämää. Hän oli ollut kaunis; eikä koskaan tietänyt muuta kun oikkujensa tyydyttämistä. Elämä hänelle ei ollut muuta, kun että alinomaan olla tansseissa, näyttelyssä ja muissa huveissa. Että jotakin huoneellista löytyi, siitä leski vapaaherratar Klenkrona oli aivan tietämätön.

Lähes neljänkymmenen vuotiaana jäi hän leskeksi ja silloin tapahtui että miehen entisestä suuresta rikkaudesta oli aivan vähäsen jälellä.

Se oli kuitenkin turha asia vapaaherrattaren silmissä, että hän sitä olisi ajatellut, eli tehnyt jotakin muutosta elämässään, vaan jatkoi kulkuaan hulluuden radalla.

Hänellä oli kaksi lasta, ruma poika ja kaunis tytär. Jälkimmäinen oli äitin lemmitty, se tahtoo sanoa: vapaaherratar koristi ja puki vähästä tytärtään kauniimpiin ja uudenmukaisempiin vaatteisiin, antoi hänen opetella tanssimaan, laulaan, soittelemaan ja ranskaa juttelemaan j.n.e. Sillä kun tyttö oppi puhumaan, totutettiin hän kaikkiin joka voi esiintuoda hänen etevyyttään ja tehdä häntä eteväksi seuraimiseksi. Se, kaikkea sisällistä arvoa vailla oleva äiti, ei milloinkaan ollut tytärtään opettanut jotakin, jonka kautta hänen sydämensä olisi tullut hyväksi, ja ihmisarvonsa lisääntyne.

Poikaa, jolla ei löytynyt ulkonaisia etuisuuksia, oli äidin vaikea kärsiä, ja sen vuoksi hän aikaisin vietiin erään koulunopettajan luo, jonka yksinkertaisessa ja rakastettavassa perheessä hän kasvatettiin.

Kun vapaaherra Klenkrona kuoli, oli poika jo hovioikeuden notarius, tunnettu ja suosittu kelvollisuutensa ja todellisen luonteensa vuoksi.

Tytär taasen, kahdeksansoisista vuotias tyttö, oli yksi pääkaupungin enin suosituista ja loistavista nuorista naisista. Hän oli kaunis, tanssi kuni enkeli, lauloi — hm, kuni satakieli, niin sanoivat hänen suosijansa kumminkin. Neiti Zelina Klenkrona vaatetti itseään uusimmalla tavalla, oli ollut kuukauden Parisissa ja taisi mestarin tavalla vääntää kaikkein nuorten miesten päät, jotka häntä lähestyivät.

Enimmän osan aamupäivästä oleskeli hän peilin ääressä, tutki kaikki tualetin apulähteet, ylistääkseen kauneuttaan ja liikkuvaisuutta kasvoissaan. Ei kukaan tyttö tajunnut, kuni hän, hymyillä onnettomalle rakastajalle, eli silmillään antaa niin lempeän, iloisen, totisen ja elävän katseen. Hänen kasvonsa oli kuni koru, hän voi niille antaa minkä muodon hän tahtoi.

Hänen ja hänen veljensä välillä oli suuri ero; jonka vuoksi kun se vähäinen perintö isä-vainajan jälkeen jaettiin, poika ani harvoin nähtiin äitinsä kodissa.

Vaikka vapaaherratar Klenkrona tyttärineen jatkoi samaa elämää kuin miehen eläessä, tiettiin yleisesti ettei neiti Zelina Klenkrona voinut tulla naiduksi rahainsa vuoksi, vaan hänen kauneutensa

täytyi toimittaa hänelle miehen.

Nuoret kaartin luutnantit olivat tavattomasti mieltyneet tanssimaan ja juttelemaan kauniin Zelinan kanssa ja osoittivat tuhansia kohteliaisuuksia hänelle; mutta ei hän ollut tarpeeksi rikas, että joku heistä olisi tarjonnut hänelle kätensä ja sydämensä.

No niin, eräänä päivänä oli loistavat pidot vapaaherratar Klenkronalla, hän vietti tyttärensä kihlauksia rikkaan tukkukauppias Stenman'in kanssa.

Tosin oli vapaaherratar kihlauspäivänä aamulla itkenyt ajatellessaan että hänen kaunis Zelina tulisi vaihtamaan nimen Klenkrona niin halpaan kun Stenman oli; mutta lakia ei löydy hädällä. Se on mahdotonta että vapaaherratar Klenkrona voi asettaa tapansa ja ulosmenonsa niitten vähäisten tulojen mukaan, ei se ollut ajateltavakaan. Ei, muuta ei ollut jälellä, kun että uhrata nimen, tullakseen rikkauteen. Zelina tulisi sentäänkin aina kantamaan vapaaherratar'in arvoa. Se oli sen lempeän äidin sydämen lohdutus.

Sillä aikaa kun vapaaherratar tällä tavalla onnistui hillitä suruaan Stenman'in nimestä, oli Zelina myös huoneessaan itkenyt vähäisen värssyn.

Hän arveli sen olleen paljo hauskeempaa, jos hän olisi tullut kihlatuksi kreivi K. kanssa — joka oli niin kaunis, ja niin jumalattoman korealta hevos-kaartin vormussa; mutta kun ei se nyt voinut tapahtua, täytyi hänen luonnollisesti ottaa Stenman'in. Zelina lohdutti itseänsä, hetken kuluttua, sillä, että hän rikkaan tukkukauppias Stenman'in vaimona saisi eteenkinpäin pitää loistavaa elämää ja että kreivi K. saisi tilaisuutta ihmetellä häntä kauniimpana rouvana.

Kolmen kuukauden jälkeen oli häät. Onnellinen ja rakas Stenman vei loistavaan kotiinsa kauniin Zelinan.

Stenman oli rakas yli korvien, ja sitä paitsi; hänellä oli enempi sydäntä kun päätä. Sen voi edeltäpäin huomata että nuoren rouvan piti hallitseman hänet.

Mies, joka on rakas, hyvä, pehmeä ja heikko luonteeltaan näkyy olevan määrätty seisomaan "toffelin alla." Hän ei saata toivoakkaan voittaakseen jotain vaimolta, joka kylmällä sydämellä ja toimeentulon takia on hänelle kätensä antanut.

* * * * *

Muutama vuosi kului Zelinan ja miehensä eläessä hurskaasti. Tosin oli Stenman, kun Zelina tuli äitiksi, koettanut houkutella häntä hiljaisempaan elämän tapaan; mutta silloin hän suuttui ja äitinsä, vapaaherratar, torui vävyään niin että hän kiitti kun sai olla vaiti.

Neljä vuotta pikku Rosan synnyttyä kuoli vapaaherratar Klenkrona.

Herra Stenman, ollen kyllä katkerasti saanut kokea anoppinsa valtaa, kiitti Jumalaa, kun hän vapautettiin hänestä, ja toivoi nyt aikaan saada useoita muutoksia perhe elämässään. Zelinan murhe äitin kuolemasta oli enemmän äkkinäinen, kun syvä ja näytti pikaakin tulleen siitä lohdutetuksi. Eräänä päivänä, kun Zelina oli tavattoman armollinen miehellensä, rohkeni mies ruveta pakinoimaan hänelle, ilmoittaen, että hän olisi hyvin jos Zelina joskus taipuisi hänenkin toivomuksiinsa, ja paremmin kun tähän asti, eläisi hänen ja tyttärensä kanssa. Hän, Stenman ei tietänytkään, oliko hänellä vaimo ja koto, sillä hän näki vaimonsa ani harvoin; kun ei hänellä ollut vieraita, oli hän poissa.

Zelina oli ääneti kuunnellut häntä, ikäänkun ei koskaan olisi mitään tapahtunutkaan; se sydämellisesti hyvä Stenmanni luuli tästä äänettömyydestä seuraavan mitä parasta. Kun hän oi lopettanut puheensa, nousi Zelina ylös, jättääkseen huoneen, sanoen:

— Oikeen tosiaankin ihmettelen että arvaat puhua minulle sillä tapaa kun nyt te'it. Luuletko minun vaihettaneen nimen Klenkrona Stenman'iin, nöyryyttääkseni itseäni kaikenlaisiin puutteisiin? Jos niin olisin tahtonut, en ikänä olisi tullut vaimoksesi, mutta koska kadehtit minulta sitä vähää nautintona elämän ilosta, niin en tästä lähin jätä huoneitani.

Zelina katosi ovesta, meni huoneisiinsa ja sulkeutui sinne.

Ensimmäisen päivän oli miehensä sydämellisesti vihainen hänen menetyksestään. Toisena päivänä oli kiukku laimistunut ja kolmantena aivan haihtunut. Hän ajatteli itsekseen: eikö hän sentään ollut liiallinen, Zelina oli niin kaunis, rakastettava että se oli aivan luonnollista että hän tahtoi iloita niistä voitoista joita hän teki. Se oli varma, että hän oli tehnyt väärin, kun hän tahtoi vaimoansa enemmän kotona pysymään.

Aivan niin. Stenman päätti mennä vaimonsa huoneesen pyytämään häneltä anteeksi. Hyvä mies oli

liikutettu aina kyynelisiin, ajatellessaan, että Zelina oli elänyt suljettuna huoneessaan kokonaista kolme päivää.

Mutta Zelina oli hauskutellut itseään pienen tyttären kanssa, mikä hänen kanssaan tasi vankeuden. Viola sai leikkiä äitin tualetin ääressä, silloin tällöin katsellen Zelinaa, joka, aikaa lyhentääkseen, koetteli yhtä hametta toisen jälkeen ja asetteli tukkaansa tuhannella eri tavalla sekä tehden kaikenlaisia tempuja katsellen peiliin. Kun Zelina tyytymystyi tähän, rupesi hän ja puetti tyttärensä kaikenlaisiin vaatetuksiin. Joka kerta kun hän sai lapsen puettua, asetti hän tyttärensä suuren peilin eteen, osoittaen kuvaa siinä, sanoi se köyhä äiti:

— Etkö luulettele, että pikku Viola on kaunis?

— Katsos tyttöä peilissä, kuinka kaunis hän on.

Lapsi katseli kuvaansa siellä, ensin hämmästyneellä katseella, mutta lopulta hän taputteli käsiänsä ilosta ja piti sitä sanomattoman hauskana.

— Minun Jumalani, miten sinä olet kaunis, pikku Violani; juuri kuni vähäinen jumalan lapsi, huusi äiti lakkamatta suudellen häntä.

Kun Stenman kolmen päivän kuluttua huomasi, että hänen täytyisi pyytää vaimoltansa anteeksi, hän toivoi asettaa velvollisuuksiaan turhuutensa esteeksi, meni hän vaimonsa kamarin oven taka ja rupesi napauttamaan.

Zelina oli itse puettu jotenkin jumalattomaan vaatetukseen ja tyttären oli hän koristellut kukkaisilla hiuksissa. Lapsella oli muuten näyttelyn tapaisia vaatteita.

Kaunis äiti istui suuren peilin edessä ja hänen polviensa vieressä seisoi Viola. Lattialla, pienokaisen jalkain vieressä, makasi se ennen rakas nukke. Zelina piteli yhtä lapsen pienistä käsistä ja osoitti lapselle peilissä, millä tavalla hänen piti sanoman:

"Minun rakastettava äitini!"

Siinä samalla napautti joku ovella ja sydämellinen ääni lausui:

— Zelina, enkelini, aukase!

— Isä! huusi Viola ja löi ilosta käsiänsä yhteen, juoksien ovelle.

Kuultuansa isänsä äänen, oli lapsi unohtanut peilin käytännön ja kaiken muun paitse tunteen, joka pakoitti hänet rientämään isäänsä vastaan.

— Ei Viola saa avata! sanoi äiti, niin tavattoman äreällä äänellä, että lapsi seisahtui ja heitti ihmeteltävän katseen hänehen.

— Se on isä! sanoi lapsi. Viola tahtoo että hän tulee tänne, sanoi pikkainen varmasti. Siitä on niin pitkä aika kuu annot nähdä hänet.

Ennen kun Zelina oli joutunut estämään, oli lapsi pienillä käsillään avannut oven ja Stenman astui sisään.

Zelina nojautui tuolillaan ja näkyi vihaselta. Stenman otti Violan kädestä kiinni, laskeutui polvilleen vaimonsa eteen ja pyysi anteeksi. Kun Zelina oli hetken antanut miehensä turhaan anoa anteeksi, lahjoitti hän lopullisesti hänelle sen, ja kertoi, pää kallellaan, että hän oli leikiteltyt lapsen kanssa, jottei ikävyydessään olisi kuollut.

Se oli oikeen liikuttavaa ja Stenman'illa oli enkeli vaimona. Hän ei tietänyt minkä sovinto-uhrin hän nyt olisi antanut puolisolleen.

Kallisarvoinen saali tahi hamekangas oli hänestä aivan vähäpätöistä. Et, isot kemut piti toimitettaman. Tästä esittelemisestä Zelina tuli lempeäksi. Piti toimeen saataman näyttely, jossa Zelina tyttärineen tulisi näkyviin. Kaikki tämä oli sanomattoman hauskaa.

* * * * *

Vuodet kuluivat, ja Stenman ei enään koettanut estää vaimonsa yllleistä ja jumalatonta elämää.

Viola kasvoi kauniiksi tytöksi.

Kaunis kuni enkeli, omisti hän monta hyvää sisällistä lahjaa, joista olisi voitu saada paljon hyvää, jos hänellä olisi ollut parempi kasvattaja; mutta nyt piti liiallisesti totutettu turhuus estää kaikki hyvät

ominaisuudet.

Viola oli hyvä, hänellä oli hyvä, tunteellinen sydän; mutta harvoin hän kuuli sitä, eikä milloinkaan huolinut muusta, kuin totella turhuuden käskyjä.

Iloisena ja irstaana, oli hän niitä suosituista esineitä, joilla on niin paljon luonnon lahjoja, etteivät tarvitse keinojen apulähteitä.

Kun Viola vielä oli lapsi, kuoli Zelinan veli hovineuvos Klenkrona ja jätti jälkeensä yhden ainoan pojan sekä mahdottoman rikkauden.

Poika, monta vuotta Violaa vanhempi, tuli holhojaltaan toimitetuksi Stenman'in perheeseen. Zelina näkyi pitävän paljon vapaasukuisesta veljenpojastaan; mutta kahdeksantoista vuotias poika tuskin kärsi häntä, niin ettei hänen ystävällisyytensä koskenut häneen.

Nuori Oskari näytti sitä vastoin, heti ensimmäisestä päivästä ollessaan tätinsä huoneessa, kiintyvän pikkuseen rakastettavaan orpanaansa.

Oskarilla oli ollut erinomainen äiti, ymmärtävä ja lempeä, ynnä isä, joka aikaisin oli opettanut häntä rakastamaan hyvää, oikeata ja todellista, ja se teki sen mahdottomaksi, että hän olisi voinut sopia tädin turhuuksiin. Tapahtui myös, että nuorukainen, nuoruuden peräänajattelemattomuudella ja todellisuudella usein lausui sydämensä ajatuksen, ja niin paljon kuin taisi, koetti poistaa äitin vahingollisia perusteita Violassa.

Mutta mitä hän taisi tehdä sille jokapäiväiselle pahalle, jota tyttöön tyrkytettiin.

Näin kasvoi Viola ja oli tullut seitsemäntoista, Oskari viidenkolmatta vuoden ikäiseksi.

Kuiskuteltiin lapsuuden mieltymisestä orpanaitten välillä ja että he kaksi olivat määrätty toisilleen; mutta kuinka asian oikea laatu oli, siitä ei tietty, sillä mamseli Stenman'illa oli monta, jotka häntä suositteli. Tosi oli ettei kenelläkään kaikista luutnanteista ollut sitä etua kun Oskarilla nuoruudesta, ulkonäöstä, rikkaudesta ja säädyistä; mutta he olivat kohteliaisempia ja vaipuneet enemmän Violan kauneuden ihmetteleväisyyteen, kun nuori lääketieteen kandidaati.

Varmaa oli, että setä Stenman ja hänen vapaaherrattarensa toivoi Violan ja Oskarin yhdistymistä ja että ensinmainittu välistä näytti olevansa enemmän kiinnitetty orpanaansa, kuin kenenkääsen muuhun.

Kaikki oli siis Oskarin vallassa. Muutamaa päivää ennen hänen lähtöänsä Upsalaan lopettaakseen lukuansa, oli hän tosiaankin kosinut Viola, mutta sillä toivomuksella että kihlaus piti tapahtuman vasta hänen palattuaan. Tähän myöntyi kaikki.

Talven ilot olivat täydessä vauhdissa ja polkka juuri silloin korkeimmassa muodissa. Kaikki nuoret naiset olivat käyneet katselemassa mamselli Höggqvist'in vähäistä, yksinkertaista polkkaa, ja jokainen tyttö koetti nyt tanssia sitä parahin.

Tukkukauppias Stenman'illa oli vapaaherratar toimittanut polkkakemut, se tahtoo sanoa, muutamat niistä parhaista polkka tanssioista ja tanssiattareista pitivät tanssiman sitä muodikasta tanssia polkkavaatteissa.

Violasta piti tulemaan n:o ensimmäinen; sillä hän tunsu niin hyvin ja oli sitä paitsi sydäimestä mieltynyt tanssiin, että hän välistä leikillään sanoikin:

— Olisin minä köyhä tyttö, tulisi minusta varmaan tanssiatar.

Oli muutama päivä ennen kemua.

Stenman'in salissa istui Oskari. Viola tuli saliin likimmäisestä huoneesta, puettuna valmiiksi polkkavaatetuksella, jota hän oli koettanut.

— Niin, Oskari, mitäs arvelet minusta? huusi hän.

— Minä pidän aina sinusta, sen tiedät hyvin, sanoi Oskari ystävällisesti; mutta tules nyt ja istu tähän, sanoi hän kurottaen kätensä hänelle.

— En ollenkaan, sinun täytyy ensin katsella minun vaatetustani. Se on kaikin puolin yhtäläinen, kuin mamselli Höggqvist'inkin.

— Minä en milloinkaan ole pitänyt näyttelyvaatetuksista.

— Sinä olet illettävä!

Viola hyppäsi peilin tykö.

— Ah kuinka juhlallista, hauskaa sentään tulee tuorstaina, meitä tulee kaksitoistakymmentä paria.

Hän alkoi polkata ja lisäsi iloisesti hymyillen:

— Tiedätkö kenen kanssa tulen tanssiin?

— En, ettet ainakaan minun kanssani, sen kyllä tiedän. Ostarin kasvot muuttuivat.

— Se on aivan ikävää, sillä sinä olisit näyttänyt niin soveltuneelta minulle. Me olisimme olleet kaunis pari; mutta sinä olit niin itsekkäinen, ettet tahtonut oppia polkkaa, sen vuoksi olen nyt itselleni valinnut kreivi E—.

— Hänen onnensa, vastasi Oskari kylmästi, ja jos olisin oppinutkin polkkaa, niin ei se olisi paljon hyödyttänyt, koska minun huomen aamulla täytyy lähteä Upsalaan.

— Jaa, se oli tosi. Olin vallan unohtamaisillani reissusi. Kyllä sitten tulee ikävä kun menet pois.

Viola pani kätensä puuskaan ja alkoi polkkaansa.

— Mikä kaunis pikkunen myssy, kuinka silmiin pistävältä se näyttää, jatkoi hän; anna se myöden että Violasi sentään on hyvin kaunis tyttö.

— Sen myöden annan, jos hän tulee ja istuu tähän ja antaa minun puhutella häntä hetken. Muista ettemme tapaa toisiamme moneen kuukauteen.

— Mutta minun on mahdotonta viipyä täällä, Sillä minun täytyy muuttaa vaatteita ja mennä kävelemään kreivi E—n sisaren kanssa.

— Aivotko tosiaankin mennä ulos edeltäpuolenpäivän? kysyi Oskari totisesti.

— Vallan. Ilma on ihanaa.

— Mutta minä lähden huomena kello 6 aamulla.

— Ja sentähden pyysin minä sinua tulemaan alas saliin, että saisin tavata sinua yksinään hetkisen. Ilman sitä tapaamme toisiamme päivällisillä ja ehtoolla supeella presidentti D—n luona.

— Sinä arvelet että minun pitäisi oleman tyytyväinen. Viola, minä pyydän, jätä sikseen tämän päivän ulkona käynti ja lahjoita minulle aikasi tästä päivällisiin. Minä rukoulen sitä ja pyydän merkkiä suosioitasi.

— Merkkiä suosioistani... Jumalani, Oskari, sen olen antanut sinulle kun sait lupauksen kädestäni. Älä ole lapsellinen, vaan huomaa että tekisit todellisen uhrauksen, jos nyt jäisit kotiin.

— Ja jos niin olisi, luulisin tosiaankin minulla olevan oikeuden sitä vaatia.

— Vai niin, ai'otko ruveta nuhtelemaan, huusi Viola; sitten taidat saada saarnata seinille, sillä minä menen tieheni. Jos aivot olla tyranni ennen menoasi, voipi tapahtua että ottaisın takaisin sanani, ett'ei kihlauksesta tulisikaan mitään takaisin tultuasi.

— Viola, jos et minun tähteni jätä kävelyä kreivi E—n sisaren kera aamupäivällä, niin, on mahdollista, että...

— Sinä suutut, sanoi Viola, ja kenenkä luulet pelkäävän, en minä suinkaan, vakuutti hän nauraen.

— Kuule minua hetkisen, sanoi Oskari totisesti ja lähestyi häntä. Minä tunnen itseni onnettomaksi ja sinun täytyy, suosioista minuun, voida jättää hetkisen huvituksen, eli te'et sinä yhdistyksen meidän välillämme mahdottomaksi. Minä rakastan sinua liian lämpöisesti, todellisesti, että taitaisin olla...

— Rakastettava, keskeytti Viola häntä, ja sen vuoksi poistun minä.

Hän koski kädellään oven lukkoa.

— Jos menet, huolimatta puheestani, niin emme kukaties koskaan näe toisiamme, sanoi Oskari varmasti.

— Ah, Jumalani, kuinka lystilliseltä näytät! lausui Viola, onko se tarkoituksesi, peloittaa minua tottelemaan. Niin siinä tapauksessa koetat mahdotonta. Hyvästi, herra kiukkupussi, lisäsi hän ja teki syvän niijauksen.

Oskari vaan katseli häntä, joka katse oli enempi surullinen kuin kiukkuinen. Hän ei tehnyt liikutusta, estääkseen häntä. Hän sai mennä.

Kun Viola tuli huoneesensa, seisautui hän ja katseli ajattelevaisesti eteenpäin. Se ihmehdytti häntä ettei Oskari juossut perässä ja koettanut saada kiinni karkuria, vaikka hän niin usein ennen oli tehnyt, kun hän karkasi häneltä.

Ääni Violan sydämessä houkutteli häntä heti kääntymään takaisin, ja sanomaan Oskarille kuinka paljon hän piti hänestä, vaikka hänen käytöksensä usein voi näyttää toista. Viola kääntyi ovea kohti, mutta samassa tuli kamarineitsy sisään uudella hameella, jota piti koetettaman.

— Minä sanon hänelle kaiken tämän päivällisellä, ja pyydän ettei hän ole suutuksissaan, ajatteli Viola, joka ei voinut irroittaa itseään uudesta hameesta ja sen koettamisesta. Se istui aivan hyvin, ja Viola tunsu itsensä iloiseksi, ajatellessaan kuinka kauniiksi hänen piti tuleman illalla presidentin luona.

Oskari oli unohdettu.

Päivällisellä ei häntä kuitenkaan näkynyt. Viola näytti ajattelevaiselta. Hän päätti kirjoittaa muutamia ystävällisiä sanoja hänelle, päästyään pöydästä; mutta silloin täytyi hänellä olla keskustelu äidin kanssa niistä vaatteista kun hänen piti käyttämän, niin että hän sai toista ajattelemista, Sitä paitsi piti Oskarin ja hänen tapaaman toisiaan presidentillä.

Kauniiksi ja viehättäväiseksi puettuna astui Viola presidentin saliin; mutta Oskaria ei näkynyt sielläkään.

Ensimmäisen kerran eläissään oli Violan ikävä, ja sentäänkin vaikka hän joka haaralta kuuli kohteliaisuuksia. Hän katui, ettei hän seurannut sydämensä houkuttelemisia, ja mennyt Oskarin tykö, sovittamaan sitä ikävää tunnetta, kun hänen peräänajattelemattomuutensa oli matkaansaattanut.

Heti kotiin päästyään, piti hänen rientämän Oskarin luo ja pyytämän saada hetkisen puhua hänen kanssaan, ennenkuin hän panisi maata, ja ettei häntä päästää tyköään, ennenkun hän saisi hänet vakuutetuksi että hän rakasti Oskaria.

Kotiin päästyään antoi palvelia hänelle kirjeen vapaaherralta. Hän oli jo matkustanut.

Viola kalveni ja isä kysyi:

— Mitä se merkitsee, onko Oskari lähtenyt, sanaakaan jäähyväisiksi sanomatta?

Kirje avattiin. Ennenkun Viola joutui sitä silmäilemään, otti isä sen häneltä ja luki ääneensä nämät sanat:

"Viola, me olemme eroitettut ainaiseksi. — Jos sydämeni olisi rakastanut sinua toista vertaa enemmän kun se nyt tekee sen, en sentäänkään olisi voinut yhdistää kohtaloani sinun kanssasi, sittenkun selvin olen saanut huomiooni, ettei sinun sisussasi piilennyt mitään rakkautta minua kohtaan. Elä onnellisesti, jos aikain kuluessa voit. Minä lopetan lukemiseni vieraassa opistossa, ja jätän nyt Ruotsin. Ilmoita setälle että olet vapaa, että olen irroittanut teidät molemmat lupauksestanne.

"Oskari Klenkrona".

Tukkukauppias kuroitti kirjeen tyttärelleen, sanoen:

— Sinä olet nyt hukannut onnesi, ei ainoastaan moralisessa, vaan rahallisessakin seikassa, saa nyt nähdä kuinka käy ja sen sanottuaan poistui hän.

Vapaaherratar oli suutuksissaan, ei ainoastaan veljensä pojalle, vaan myöskin tyttärelleen.

Koko seuraavan päivän makasi Viola sohvallaan ja itki. Häntä ei mikään voinut lohduttaa. Hän kuolisi suruun Oskarin käytöksestä; kuitenkin ei niin käynytäkään, parin päivän perästä tanssasi hän taas iloissaan, polkkaa suurissa kemussa.

* * * * *

Vuosi oli kulunut. Tukkukauppias Stenman'in huoneet olivat vieraita täynnä. — Vietettiin Violan kihlajaisia kreivi E—n kanssa.

Sulhanen, jotenkin kokenut mies, oli elänyt hurskaasti ja hävittänyt suurimman osan omaisuudestaan, omisti sentään vielä jonkun perintötilan, ja, niinkuin arveltiin, koskematta. Naimiskauppa arveltiin senvuoksi hyvin onnelliseksi. Viola sai kreivin ja senlaatuisen, ettei tarvinnut luulla, että hän hänet

rahojensa vuoksi nai.

Morsian ei näyttänyt aivan rakastavaiselta; mutta se ei kuulukaan hyvään muotiin, ja mitä sulhaseen kuului, kantoi hän onneansa järkähtämättömällä tyvenyydellä.

Kihlauspäivänä oli tukkukauppias Stenman keskustellut pitkän aikaa tulevan vävynsä kanssa ja siinä selvittänyt ettei Viola saa myötäjäisiä.

Luonnollisesti vakuutti kreivi, ettei hän niistä väliäkään pitänyt, eikä hän myötäjäisten tähden nainut.

— Se iloittaa minua! vastasi Stenman, että minun tyttäreni, joka on tarpeeksi kaunis, hyvä ja rakastettava, tulee naiduksi itsensä tähden.

Kreivi ajatteli:

— Että saada sinut kukkarosi aukasemaan, siitä minusta kyllä miestä tulee, kun hän on vaimoni. Jälkeen kihlauksen tanssittiin. Näytti kuni elämän ilo olisi hymyillyt hiljan kihlatuille. Moni tyttö kadehti Violan onnea, ja nuorilla ystävillä oli paljon muistettavaa kreivin kuluneesta elämästä ja tavoista.

Kihlauskemuja seurasi kutsumuksia sulhasen ja morsiamen ominaisiin. Aika kului, kuin iloinen uni; se tahtoo sanoa: jos arvellaan ilon eroamattomaksi kemuista ja huveista.

Eräänä iltana kevätkuoleen, tapahtui, että vapaaherratar Stenman tyttärineen olivat yksinään kotona.

Vapaaherratar ei voinut oikein hyvin, hänellä oli ollut ikävä miehensä kanssa, sillä, että vapaaherratar tahtoi viettää miehensä syntymäpäivää suurella seuranäytelmällä, mutta mies taasen ei tahtonut antaa rahaa kaikkiin niihin tarpeisiin. Hän vakuutti ei pitävänsä väliä kemuista, kun vaan pääsi rahaa ulosantamasta.

Vapaaherrattaren hermot olivat sairastuneet, kun ei hän saanut tahtoansa tyydyttyä, hän makasi aivan työttömänä sohvalla. Jos ei hän, miestänsä peloittaakseen, olisi sanonut olevansa sairas, olisi hän mennyt näyttelyyn; mutta nyt hänen täytyi tyytyä kärsimykseen, olla kotona, ja vielä niin, ettei edes vieraita vastaan otettu.

Viola oli myös harmissaan. Hän oli mennyt sohvan päähän ja tuskitteli, kun et isä myöntynyt seuranäytelmään, josta Viola toivoi suurta iloa.

Äiti ja tytär istuivat kumpikin päässään salissa. Ei heillä ollut toinen toisilleen mitään juteltavaa.

— Miks'etten anna kynttilöitä virittää? sanoi Stenman, kun tuli sisään.

— Senvuoksi että pimeys ja ikävyys paraiten soveltuu, vastasi Viola. Mamma on sairas, ja minulla ei ole mitään ajateltavaa, kun ei isä suo minulle iloa näytellä isän syntymäpäivänä.

— Vai niin, joko taasen siinä ollaan, sanoi Stenman. Sitten soitti hän ja käski tuomaan kynttilöitä.

Kun palvelia oli tehnyt tehtävänsä; juoksi Viola isänsä tykö, ympäröi hänet käsivarsillaan ja pyysi rukoilevalla äänellä:

— Rakas isä, jos pidät Violastasi, niin anna hänet toimittaa oikein kauniit seuranäytelmät syntymäpäivänsä! Minä tahtoisin että kaikki ystävämme näkisi kuinka paljon äiti ja minä pidämme sinusta. Ah! siitä tulisi niin jumalattoman hauskaa. Meidän tarvitsee antaa laittaa ainoastaan kolmet kulissit, uuden ruunun isoon saliin niiden kahden sijaan, jotka nyt siellä ovat, ja minä tyydyn kolmeen uuteen hameeseen, vähäisen kukkia ja pari koristusta. Kaikki tämä on niin turhaa ettei sitä voi kieltää.

— Minun täytyy tehdä se, minkä taidan, vastasi isä, Viola ei saa pyytää enään, kun kolmasti olen kieltänyt.

Nyt tuli kreivi E. morsiantaan tervehtimään.

Hän löysi Violan itkevänä, vapaaherrattaren sairaana, tukkukauppiaan kiukussa. Yleinen kysymys, kellä oli oikein, tuli nyt.

Että kreivi meni asiassa morsiamensa puolelle, oli luonnollista. Tukkucauppiasta kiusattiin esittelemisillä ja rukouksilla siksi, kunnes hän tuli niin rauhattomaksi, että hän meni pois huoneesta sanoen:

— Kun minä sanoin niin varman kiellon, oli minulla siihen syytä, ja se tuskittaa minua ettei Viola välitä isänsä toivomuksista. Lapsi raukka, sinun pitää jonakuna päivänä, ja kukaties aivan pian, muuttumaan vaikka myöhäänkin. Kuinka hullu se sentään oli, kun on aina täyttänyt kaikki

toivomuksesi. Minä en sano mitään äidistäsi, sillä hänellä ei ole koskaan ollut sydäntä miehelleen.

Hän meni.

Kun isä oli poissa, tuntui Violassa, kuin hän olisi katunut. Hän tahtoi rientää isänsä perään, mutta estettiin kreiviltä, joka samassa lausui miesten oikuista ja teki kovia muistutuksia isän sivistymättömästä käytöksestä äitiä ja tytärtä kohtaan.

Viola hillitsi sisällisen äänen ja jäi äitin ja sulhasensa luo, vaikka häntä kiusasi tuskallinen murhe. Hän olisi antanut hyvin paljon, jos olisi saanut rientää isänsä perässä; mutta sille olisi sulhanen nauranut ja äiti tullut esille pistävillä muistutuksilla, kuinka Violan plebejinen veri valloitti hänet. Pääasia oli että turhuus esti hänet seuraamaan luonnollisia tunteitaan.

Tunnin kuluttua nousi kreivi ylös. Hänen piti mennä äitinsä luo ja täytyi, ehkä surulla, luopua viipymästä morsiamensa luona. Samassa silmänräpäyksessä kun hän vei vapaaherrattaren kättä huulilleen, kuului pistoolin laukaus huoneissa.

Viola, vapaaherratar ja kreivi katselivat pelästyneenä toisiaan.

— Herra Jumala, se oli isän huoneesta! kiljasi Viola pelästyneenä.

Hän riensi läpi salin ja seisoj nyt isänsä oven vieressä. Se oli sisäpuolelta suljettu, ja koko sali täyttyi ruutin savulta.

Viola kaatui pyörtyneenä kynnykselle.

* * * * *

Yllämainittujen tapauksien jälkeen kului viisi vuotta.

Oskari Klenkrona, joka oleskeli ulkomailla koko ajan, palasi nyt Ruotsiin, siellä aloittaakseen lääkärin toimitusta.

Hän kulki G—n kautta ja viipyi siellä muutaman päivän.

Ensimmäisenä iltana lukee hän kaupungin sanomalehdistä että kulkeva näyttelyseura, joka siellä näytteli, piti näyttämän sen kuusi vuotta takaperin muodikkaan polkan.

— Minun tekee mieleni mennä katselemaan sitä, ajatteli Oskari surullisesti hymyillen. Mutta muistot nuoruudestani nämät turhuudet sentään sisältävät.

Ilta tuli, Oskari otti paikkansa ja kiusaantui heti alunäytännön ajalla, se oli huononlainen ja toimitettiin perin kehnosti. Kylläntyneenä heitti Oskari katseensa affissiin, nähdäkseen kenenkä piti esittelemän mamselli Höggvist'in rollin.

"Mamselli Violenta", niin oli naisen nimi.

— Violenta, se on merkillinen nimi, sanoi Oskari, kääntyen naapuriinsa, todellinen ihmettelijä seuran näyttännöksistä ja sen naisellisista osakkaista.

— Nimi ei ole puoleksikaan niin kummallinen, kun se on kaunis ja rakastettava, joka sitä kantaa. Teidän pitää tietämän, että hän on italialainen ja tanssii niin ihanasti.

— Italialainen, huusi Oskari, kuinka hän voi esitellä ruotsalaista näyttelijää?

— Hän puhuu meidän kieltämme, kuni se olisi hänen äitin kielensä.

Esirippu vedettiin ylös.

Oskari huomasi itsensä häiriöltä voitetuksi. Se olikin Viola, aivan samanlainen kuin silloinkin, koska hän viimeksi näki hänen, Sama vaatetus, sama jumalaton ja kiihtyvä luonne, sama sukkeluus liikunnossa ja sama sointu äänessä. Ei löytynyt mitään kun olisi puuttunut. Myssy, kultarimsuineen ja hepenineen, kaikki oli kun silloin, kun hän, närkästyneenä, hänen kylmäkiskoisuudestaan, matkusti tiehensä.

Liikkumattomana kuni patsas, katseli Oskari mamselli Violentaa. Jos hän esitteli hyvin tahi huonosti, sitä ei hän tiennyt. Hän ei kuullut taputuksiakaan, hän vaan kysäsi itseltään lakkaamatta:

— Onko senmukainen yhtäläisyys mahdollinen, eli vaivaako minua joku noituminen?

Kun näyttely oli loppunut riensi Oskari ulos. Hänen täytyy nähdä sitä nuorta naista. Hän pisti setelin

vahtimestarin käteen ja päästettiin sisälle teatterille.

Oli suuri liikenne ja kauhea meteli kaikilla niillä, joilla oli toimenä kulissien ynnä muiden muutoksia. Hän kysyi eräältä mieheltä, vieläkö mamselli Violenta oli siellä ja sai vastaukseksi:

— Kyllä hän on, koska hänen rakastajansa vartoo häntä login oven takana.

— Hänen rakastajana, kuka se on? kysyi Oskari kauhistuen.

— Noh! tuo herra ruunilla nutulla, tiedän mä!

Oskari vetääntyi kulissien taakse ja katseli miestä ruunilla nutulla. Se oli vanha mies, hopeanvalkoisilla hiuksilla ja lempeillä kasvoilla.

Aika katsella ei ollut pitkä. Login ovi avattiin ja ulos tuli Violenta, mutta ei samalla terveellä ja kukoistavalla katseella, kuni se hänestä oli näyttämöllä, vaan kelmeellä hahmon näöllä, kuni valkoinen lilja.

— Tule lapseni, sanoi vanha herra, kurottaen hänelle kättään.

— Ah, se oli hyvä että nouditten minut! vastasi Violenta, ottaen vanhan miehen käsivarren, eikä huomaten Oskaria.

Hänen sydämensä löi niin kovin, että hän tuskin voi hengittää.

Juuri kun hän ja vanha herra menivät ohitse, sanoi Oskari:

— Hyvää iltaa, Viola Stenman!

Näyttelijä hypähti, tuli keltaisen kelmeeksi ja heitti pelästyneen katseen kulissiin päin.

Oskari oli paljastanut päänsä ja seiso i aivan lampun vieressä, joka antoi täyden valonsa hänen kasvoilleensa. Kun sen nuoren naisen silmät kääntyivät häneen, kauhistui hän, kiintyi vanhan miehen käsivarteen ja änkytti liikutettuna.

— Rientäkäämme pois täältä.

* * * * *

Päivää jälkeen oli mamselli Violenta jättänyt G—n, mutta mihinkä hän oli mennyt, siitä ei kukaan tietänyt.

Oskari jätti kaupungin ja matkusti Tukholmaan.

Muutaman vuoden kuluttua oli hän suosittu lääkäri ja hänellä oli enempi työtä, kun hän olisi joutunutkaan toimittaa.

Kymmenkunta vuotta oli kulunut viimeisestä tapauksesta, kun hän eräänä päivänä sai kirjeen, sisältäen nämät sanat:

— Kuolevainen Viola toivoisi sanoa viimeiset jäähyväiset Oskarille. Seuraa lähettilästä. Minun tiimani ovat luetut.

Heti heitti Oskari takin päälleen ja seurasi pikkuista, kehnoin vaatteisin puettua tyttöä Sibyllakadulle, josta hän vietiin matalaan ja onnettomaan mökkiin.

Sängyssä, jonka ainoa ansio oli se, että lakanat olivat puhtaat, ehkä paikatut, makasi kuolevainen nainen. Hän oli Viola.

Nähtyään Oskarin, kurotti hän molemmat kätensä hänelle sanoen:

— Jumala on ollut armollinen minulle, hän antoi minun elää niin kauvan, että sain nähdä sinun. Ah, Oskari! paljon olen rikkonut, mutta paljon olen kanssa kärsinyt. Sano että olet anteeksi antanut, mitä sinua vastaan olen rikkonut.

Mitä nyt seurasi on liiallista kertoa. Taivutettuna vuoteen yli, puhui Oskari hänelle kristillisen rakkauden ja sovinnon sanoja.

Aamulla kun hän sieltä pois lähti, oli hän kiinnittänyt sen silmät, jotka olivat olleet hänen ensimmäisen rakkautensa esine. Viola oli antanut hänelle pienen mytyn, joka sisälsi kertomuksen hänen viimeisistä kohtaloistaan. Me kerromme ne tässä lyhykäisesti:

Violan isän, pistoolilla itsensä lopetettuaan, huomattiin olleen vallan hävinnyt ja että tuska siitä oli saattanut hänen tähän tekoon.

Luonnollinen seuraus tästä oli, että kreivi E. lähetti takaisin kihlasormuksen, selittäen että hän, sukunsa kunnian vuoksi, katsoi velvollisuudekseen katkaista yhteyden tyttären kanssa, ja semmoisen miehen tyttären, joka itsemurhalla oli häväissyt nimensä.

Viola oli silloin sängyn oma ja heikkona sairaana.

Kun hän parantui oli se tietty että äiti ja hän olivat tuiki köyhiä.

Kaikki heidän ystävänsä olivat kadonneet.

Kun saamamiehet olivat myyttäneet kaikki, mitä voitiin myyttää, ja tasaus tehty, ei niillä, ylelliseen elämään tottuneilla naisilla ollut mitään eläkettä.

Työhön eivät olleet tottuneet — ja myös häpesivät sitä tehdäkin.

Vapaaherratar kantoi onnettomuuden niinkuin muutkin senlaiset naiset sitä kantaa, peräänajattelemattomuudella. Hän itki ja valitti päivät läpi. Kun hän ja Viola muutti juhlallisesta asunnostaan pariin vähäiseen kammariin Malmilla, oli se heikko nainen niin ylenannettu, että hän tuli saamattomaksi jokaiseen viisaasen tekoon.

Viola oli aivan sorrettuna.

Vähän aikaa sen jälkeen, vaihetettiin se yksinkertainen asunto vähäiseen juhlallisempaan. Tottunut suruttomaan ja työttömään elämään, oli Viola langennut kelvottomuutensa uhriksi. Hän ostikin äitinsä toimeentulon oman kunniansa kadottamisella.

Senlaatuisen hinta on niin kallis, ettei kukaan, jolla hahmokin omasta tunnosta löytyy, tuntisi sitä polttohaavaa, häpyä.

Vapaaherratar, ilman oikeata naisarvoa, raukesi sen ylenkatseellisen painon alle, mikä häntä ja tytärtä kohtasi.

Kun äiti kuoli, jätti Viola häpeällisen elämänsä, ja rupesi seuraamaan kulkevaa näyttelijäjoukkoa, joutuaksensa pois pääkaupungista ja niistä tuhansista harmista joita hän siellä häpeällisen elämänsä vuoksi sai kärsiä.

Hän oli kulkenut ympäri Ruotsissa vuoden ajan, otetulla nimellä Violenta, kunnes seura tuli G——n.

Eräänä iltana, vähää ennen kun Oskari näki hänen, oli vanha herra suurella huomiolla katsellut häntä näyttämöllä. Näytelmän loputtua, odotti hän häntä, kun hän meni teatterista ja tervehti, sanoen:

— Hyvää iltaa, Viola! Kuinka Herran nimessä, lapsi, olet sinä sekaantunut tänne ja tullut tämmöiselle radalle?

Viola rupesi itkemään. Hän tunsu vanhassa miehessä isänsä vanhimman veljen, joka oli merikatteini.

Hän ei ollut nähnyt häntä sitte kun kaksi vuotta ennen isän kuolemaa ja silloin ainoastaan pari kertaa, sillä vapaaherratar ei tahtonut tietää sukulaisuudesta kipparin kanssa.

Kun Viola ukolle kyynelsilmin oli kertonut kohtaloitaan, selitti hän, että Violan piti jättämän näyttelykansan ja seurata häntä; hänen piti purjehtia G——stä viikon kuluttua.

Katteini Stenman osti Violan vapaaksi näyttelijätirehtööriltä. Se oli viimeinen ilta kun hän oli näyttelyssä silloin koska Oskari näki hänen polkassa.

Päivää jälkeen purjehti katteini Stenman ja vei veljensä tyttären mukanaan.

Kahden vuoden kuluttua palasi Viola Ruotsiin, mutta yksinään. Hänen kunniallinen ystävänsä oli kuollut, ja se vähäinen omaisuus mikä hänen jälkeensä jäi, oli Violan, jonka ensimmäinen työ oli hakea itsensä lailliseksi perilliseksi.

Säästäväisyydessä ja viisaudella olisi hän voinut elää hiljaista elämää, mutta se ei ollut Violan tahdon mukaista. Hän muutti maakaupunkiin, jossa pari äidin kaukaisista sukulaisista asuivat. Siellä hän eli, setä-vainajan ainoa rikas perillinen. Hän tuhlassi sydämen pohjasta ja osti anteliaisuudellaan ja koreilla vaatteillaan muutaman ilon-hetken.

Vuosi kului hyvin. Mutta sitten tuli eräs Tukholmalainen kaupunkiin, hän tunsu Violan ja kohta oli

koko Violan elämä tunnettu kaupungissa. Hänen sukulaisensa sanoivat hänelle selvään, että hän tekisi paraiten, jos hän jättäisi koko paikkakunnan.

Viola teki sen ja tuli Tukholmaan. Hänen vähäinen perintönsä oli supistunut niin, ettei hän voinut elää koroilla, vaan täytyi ruveta käyttämään pääomaa, joka kahden vuoden kuluttua vallan loppui.

Nyt vasta huomasi Viola, että hänen täytyi ruveta työtä tekemään, Mutta juuri kun tämä tarpeellisuus hänelle selveni, rupesi rintatauti, joka ennenkin häntä oli vaivannut, taasen vaivaamaan, että hänen täytyi turvata vuoteesen.

Se ennen niin kaunis ja suosittu Viola kuoli onnettomuudessa kolmenkymmenen vuoden ikäisenä. Hän oli ylellisyyden ja turhamaisen kasvatuksen todellinen uhri.

LOPPU.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK NOVELLEJA ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by

the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.